

چگونه آمریکا، اروپا، ترکیه و ... از جولانی تروریست یک «قهرمان آزادی خواه» می سازند؟!

بهرام رحمانی

bahram.rehmani@gmail.com

احمد الشرع مشهور به «ابومحمد الجولانی»، فرمانده «هیات تحریر الشام» (HTS)، روز چهارشنبه ۱۰ بهمن ۱۴۰۳-۲۹ ژانویه ۲۰۲۵، در یک برنامه تلویزیونی خودش را رسماً رئیس جمهور سوریه معرفی کرد و قرار است این عنوان را تا زمانی که در انتخابات سوریه برگزار شود، داشته باشد. الجولانی گفته است این زمان، شاید ۴ تا ۵ سال طول بکشد.

رسانه‌های محلی سوریه از برگزاری نشستی با حضور سران گروه‌های مسلح سوری در دمشق به منظور تعیین رئیس این کشور در دوره انتقالی خبر دادند. این رسانه‌ها اعلام کردند که ۱۸ گروه مسلح حاضر در این نشست، با انحلال خود موافقت کرده‌اند. رسانه‌ها و نهادهای رسمی سوریه تاکنون در این باره خبری منتشر نکرده‌اند.

الشرع که در جلسه روز چهارشنبه با لباس نظامی حاضر شده بود، بر «وظایف سنگین و مسئولیت بزرگ» دولت جدید تأکید کرد. او در ویدیویی که ساعتی بعد منتشر شد، گفت: «اگر فاتحان پس از پیروزی دچار غرور شوند و نعمت خدا را از یاد ببرند، به ظلم و استبداد کشیده خواهند شد.» الشرع گفته است: «مدت زمان لازم برای برگزاری انتخابات ریاست‌جمهوری بین ۴ تا ۵ سال خواهد بود.» گروه‌های مسلح جهادی که در ماه گذشته ۲۰۲۴ بشار اسد، رئیس‌جمهور سوریه را سرنگون کردند، هم‌چنین با لغو قانون اساسی دوران اسد، از تدوین قانون اساسی جدید خبر دادند.

پس از نشست گروه‌های مسلح جهادی در دمشق، پایتخت سوریه احمد الشرع به‌عنوان رئیس‌جمهور سوریه در «دوره انتقالی» معرفی شد. خبرگزاری رسمی سانا به نقل از سرهنگ حسن عبدالغنی، سخن‌گوی بخش عملیات نظامی دولت جدید سوریه، اعلام کرد که این تصمیم در نشست نیروهای شورشی اتخاذ شده است. با این حال، هنوز مشخص نیست که روند انتخاب الشرع چگونه انجام شده است.

سرهنگ حسن عبدالغنی، سخن‌گوی «دولت» جدید سوریه، روز چهارشنبه اعلام کرد که قانون اساسی سوریه که در سال ۲۰۱۲ و در دوران حکومت بشار اسد تصویب شده بود، لغو شده است. او گفت که احمد الشرع اختیار خواهد داشت تا یک شورای قانون‌گذاری موقت تشکیل دهد تا زمان تدوین قانون اساسی جدید، وظایف تقنینی را بر عهده بگیرد.

عبدالغنی، هم‌چنین اعلام کرد که تمام گروه‌های مسلح در کشور منحل شده و در ساختارهای دولتی ادغام خواهند شد. با این حال در اعلامیه روز چهارشنبه مشخص نشده است که چه زمانی ممکن است نهاد قانون‌گذاری جدید انتخاب شود و جزئیات جدیدی در خصوص جدول زمانی این انتقال ارائه نشده است.

بنا به نوشته خبرگزاری رویترز، احمد الشرع گفته است که فرآیند انتقال سیاسی در سوریه ممکن است چهار سال به طول انجامد. به گزارش خبرگزاری رویترز، قطر که از حامیان حکومت جدید در سوریه است، در واکنش به اعلامیه فرماندهی نظامی این کشور، طی بیانیه‌ای از «اقدامات برای بازسازی دولت سوریه و تقویت اجماع و وحدت میان تمام طرف‌ها در این کشور» استقبال کرد.

اما چالش پیچیده‌تر سوریه، وضعیت نیروهای کرد است. این نیروها از آغاز جنگ داخلی سوریه، یک منطقه خودگردان دموکراتیک را در شمال این کشور ایجاد کردند. آن‌ها هرگز به‌طور کامل نه در کنار حکومت اسد قرار گرفتند و نه با گروه‌هایی که به دنبال سرنگونی او بودند، متحد شدند. از زمان سقوط اسد، درگیری‌ها میان نیروهای کرد روژآوا و گروه‌های مسلح مورد حمایت ترکیه که با هیات تحریر الشام متحد شده‌اند، شدت گرفته است. نیروهای دموکراتیک سوریه که تحت رهبری کردها قرار دارند، در نشست روز چهارشنبه گروه‌های مسلح سوری شرکت نداشتند و با انتشار بیانیه‌ای اعلام کرده‌اند که آن‌ها به این نشست دعوت نشده بودند.

اردوغان دیروز دست در دست بشار اسد داشت و امروز الجولانی

ایالات متحده آمریکا که پیش‌تر برای بازداشت احمد الشرع ۱۰ میلیون دلار جایزه تعیین کرده بود، ماه گذشته این جایزه را لغو کرد. این تصمیم پس از آن اتخاذ شد که یک هیات آمریکایی در دمشق با او دیدار کرد. باربارا لیف، مقام ارشد وزارت خارجه آمریکا در امور خاورمیانه پس از این دیدار الشرع را فردی «عمل‌گرا» توصیف کرد.

بسیاری نحوه انتخاب الشرع و ابهام درباره گام‌های بعدی انتقاد کردند از جمله محمد سلیم الخطیب، یکی از اعضای ائتلاف ملی انقلاب و نیروهای مخالف سوریه که از مخالفان اسد در تبعید تشکیل شده، گفت: «مشکل در تصمیمات نیست، بلکه در زمان‌بندی، وعده‌های قبلی و سردرگمی در اجرای آن‌هاست.» قطر، نخستین کشوری بود که از این خبر استقبال کرد. این کشور تاکید کرد که این اقدامات می‌تواند زمینه را برای انتقال مسالمت‌آمیز قدرت از طریق یک روند سیاسی جامع فراهم کند. اکنون کشورهای غربی نیز سخنی از این که او هیات تحریر الشام را در لیست گروه‌های تروریستی قرار داده بودند سخنی به میان نمی‌آورند و یکی پس از دیگری به دیدار او می‌شتابند.

حمایت قاطع آمریکا از احمد الشرع

«مارکو روبیو»، وزیر خارجه آمریکا در جدیدترین اظهارات خود بیان کرد واشنگتن بر این باور است که روند مرحله آتی در خاورمیانه با توجه به وضعیت سوریه تعیین می‌شود. او تاکید کرد دولت کنونی سوریه به رهبری «احمد الشرع»، می‌تواند از حمایت آمریکا برخوردار شود. او افزود دولت آمریکا از نزدیک به منظور آگاهی از جهت‌گیری‌های مرحله آتی، وضعیت سوریه را دنبال می‌کند.

طبق گزارش میدل ایست نیوز، وزیر خارجه آمریکا با اشاره به این که تحولات سوریه امکان تحقق ثبات جدید در منطقه را به وجود می‌آورد، بیان کرد سوریه پس از سقوط دولت بشار اسد، شاهد تحولی ریشه‌ای است.

روبیو در خصوص دولت موقت سوریه به رهبری الشرع گفت: «این گروه که قدرت را در دست گرفته‌اند، لزوماً افرادی که بتوانند از فیلتر بررسی پیشینه امنیتی اداره تحقیقات فدرال عبور کنند، نیستند.»

او افزود: «با این حال، اگر فرصتی برای ایجاد فضایی باثبات‌تر از آن چه در دوران اسد داشتیم، وجود داشته باشد که در آن ایران و روسیه تسلط داشتند و داعش به‌طور آزادانه فعالیت می‌کرد، ضرورت دارد که این فرصت را پیگیری کنیم و ببینیم که این روند ما را به کجا خواهد برد.»

او گفت: «ثبات سوریه و لبنان و کاهش نفوذ حزب‌الله می‌تواند پویایی منطقه را تغییر دهد که این امر ممکن است منجر به تحقق تفاهات بزرگ شود.» وزیر خارجه آمریکا افزود یکی از این تفاهات، توافق احتمالی میان عربستان و اسرائیل است.

روبیو مدعی شد این امر گامی مهم و تعیین‌کننده است و می‌تواند نقشه اتحادیه‌های منطقه‌ای را دوباره ترسیم کند.

رئیس‌جمهور فرانسه احمد شرع را به کاخ الیزه دعوت کرد

طبق اعلام دفتر ریاست جمهوری سوریه احمد شرع دعوت‌نامه‌ای از امانوئل مکرون دریافت کرده است. رئیس‌جمهوری فرانسه ظاهراً قصد دارد در طی هفته‌های آینده با همتای سوری خود در کاخ الیزه دیدار و گفت‌وگو کند.

در هفته‌های اخیر مقامات غربی سفرهایی به سوریه انجام دادند و احمد شرع نیز خود برای دیدار با مقامات سعودی و ترکیه، راهی ریاض و آنکارا شده بود.

حال اما نخستین سفر رئیس‌جمهور موقت سوریه به کشورهای غربی در حال شکل‌گیری است. دفتر ریاست جمهوری سوریه اعلام کرد، امانوئل مکرون، رئیس‌جمهور فرانسه در تماسی تلفنی با احمد شرع ضمن گفت‌وگو درباره تحولات سوریه او را به ملاقات در کاخ الیزه دعوت کرد. این تماس شامگاه چهارشنبه ۵ فوریه -۱۷ بهمن، انجام گرفته است.

طبق بیانیه‌ای که دفتر ریاست جمهوری سوریه منتشر کرده، مکرون ضمن تبریک به احمد شرع به خاطر تصدی او پشتیبانی کامل خود را از او در دوران گذار اعلام کرده است.

احمد شرع هفته گذشته در یک گردهمایی که با حضور گروه اسلام‌گرای «هیات تحریر شام» و دیگر گروه‌های شورشی فعال در سرنگونی اسد به‌عنوان رئیس‌جمهور موقت سوریه منصوب شد.

کاخ الیزه در پاریس تماس تلفنی میان طرفین را تأیید و اعلام کرد، مکرون با توجه به کنفرانس بین‌المللی سوریه دست به ابتکار عمل زده است. پنج‌شنبه آینده قرار است کنفرانسی در مورد آینده سوریه پس از سرنگونی اسد و پایان جنگ چندین ساله داخلی در این کشور در پاریس برگزار شود.

در بینانه کاخ الیزه آمده است که مکرون در تماس تلفنی خود با احمد شرع قول داد که فرانسه در راه رفع تحریم‌های بین‌المللی علیه سوریه تلاش خواهد کرد تا اقتصاد این کشور جانی تازه بگیرد.

فرانسه در تلاش برقراری روابطی نزدیک با حاکمان جدید در سوریه است. ماه گذشته، ژان نوئل بارو، وزیر خارجه فرانسه به نمایندگی از اتحادیه اروپا و به‌همراه همتای آلمانی خود، آنالنا بریوک راهی دمشق شده بود تا با دولت جدید سوریه گفت‌وگو کند.

پاریس در ماه دسامبر سال گذشته میلادی نیز گروهی از دیپلمات‌های خود را به دمشق اعزام کرد تا روند بازگشایی سفارت فرانسه در سوریه را آغاز کنند.

مدل قبلی الجولانی

سابقه جولانی

جولانی بیش تر به خاطر نقش خود در رهبری گروه‌های افراطی تروریستی مرتبط با القاعده و سپس تاسیس و رهبری هیات تحریر الشام (HTS) شناخته می‌شود، که یکی از مهم‌ترین گروه‌های مسلح جهادی در جنگ داخلی سوریه بود.

جولانی در اوایل ۲۰۰۰ به القاعده پیوست و مدتی در عراق فعالیت کرد. گفته می‌شود که او در زمان حضور خود در عراق با ابو مصعب الزرقاوی، رهبر القاعده در عراق، همکاری داشته است.

در سال ۲۰۰۳، با حمایت شبکه‌های لجستیکی جهادی در سوریه، الجولانی به عراق رفت و به گروه تروریستی کوچک «سریه المجاهدین» پیوست که در شهر بزرگ موصل فعال بود.

در آن زمان او لباس نظامی می‌پوشید و چهره خود را مخفی می‌کرد، اما امروزه او کتوشلوار غربی می‌پوشد و در کنفرانس‌های مطبوعاتی سخنرانی می‌کند.

جولانی در عراق توسط نیروهای آمریکایی دستگیر و در سال ۲۰۰۶ به اردوگاه مخوف «بوکا» منتقل شد. او دو سال را در آنجا گذراند و از این زمان برای شبکه‌سازی با دیگر سلفی‌ها استفاده کرد. او ادعا می‌کند که در آنجا یک طرح ۴۰ صفحه‌ای برای تصرف سوریه نوشته است.

پس از آزادی از کمپ بوکا در عراق، او به‌عنوان یک فرمانده داعش در نزدیکی موصل فعالیت کرد و در سال ۲۰۱۱ توسط رهبر وقت داعش، ابوبکر البغدادی، به سوریه فرستاده شد. هدف از این انتصاب، ایجاد یک شاخه داعش در سوریه و بهره‌برداری از هرج‌ومرج جنگ داخلی سوریه بود. با این حال، جولانی در آوریل ۲۰۱۳ پس از تلاش داعش برای ادغام شاخه سوری خود (جبهه النصره) و اختلاف بر سر بهترین روش‌ها، از داعش جدا شد. او طی بیانیه‌ای جدایی از داعش و الحاق به ایمن الظواهری را اعلام کرد.

نقطه افتراق ظواهری و ابومصعب زرقاوی در تشکیل دولت با قلمرو جغرافیایی مشخص بود و این بیانیه جولانی نوعی رجعت به آبخش اصلی تروریسم تکفیری محسوب می‌شد به همین دلیل، ایمن الظواهری در ژوئن ۲۰۱۳ طی بیانیه‌ای ضمن رد بیانیه تشکیل دولت اسلامی عراق و شام، اعلام کرد که جبهه النصره شاخه‌ای از القاعده است و هیچ ربطی به تشکیلات زیر نظر بغدادی ندارد، اما در عین حال از بغدادی خواست که تفکیک قلمرو عملیاتی عراق و سوریه را به رسمیت بشناسد و حتی یک میانجی برای رفع اختلافات اعزام کرد. ابوبکر بغدادی این پیام ظواهری را به هیچ گرفت، زیرا از نظر او این تنقید به مرزهای بین‌المللی در سرزمین اسلامی در تعارض با مفهوم امت اسلامی بود.

دایق نشریه داعش در شماره دوم خود، ریشه این جدایی را به استناد عالم مورد وثوق خود یعنی «ابن القیم» ناشی از حسادت الجولانی دانست و حکم ارتداد او و ابوماریه مفتی جبهه النصره را نیز صادر کرد. جبهه النصره با ترکیه و گروه‌های مورد حمایت ترکیه هم‌چون احرار الشام رابطه نزدیکی دارد، منابع تایید نشده‌ای از رابطه نزدیک آن با سرویس‌های اطلاعاتی اسرائیل سخن گفته‌اند، اما رابطه آن با برخی گروه‌های سکولار گروه‌های سوری هم‌چون جبهه ملی و ارتش آزاد سوریه مسلم است.

القاعده این جدایی را نتیجه منطقی تقویت نیروهای جهادی در سوریه می‌دانست و با آن مشکلی نداشت. آمریکا هم همان‌زمان کرد که تغییر نام این گروه تروریستی چیزی را تغییر نمی‌دهد، در آن زمان انتخاب مخفف «جفش» (جبهه فتح شام) از سوی شبکه العربیه کاربران هوادار جبهه فتح الشام را به شدت برانگیخت و العربیه را آلت دست شیعیان دانست. با این همه، اما قدرت گرفتن جفش و ائتلاف آن با دیگر گروه‌های معارض سوریه که آمریکا آن‌ها را معتدل می‌دانست، چالش میان روسیه و این کشور را بر سر ناهمگونی تفکیک میان تروریست‌ها و مخالفین عمیق تر کرد.

پس از جدایی از داعش، او به القاعده پیوست و با ایمن الظواهری، رهبر القاعده، بیعت کرد؛ با این حال، این اقدام بیش تر برای حفظ وفاداری عناصر گروه در النصره بود که مدت زیادی دوام نیاورد.

جولانی با تغییر گروه خود از جبهه النصره که در لیست تروریستی سازمان ملل قرار داشت سعی در مبرا کردن خود از گروه القاعده داشت.

در سال ۲۰۱۶، جولانی اعلام کرد که جبهه النصره ارتباط خود را با القاعده قطع کرده و نام خود را به جبهه فتح الشام تغییر داده است. این اقدام به منظور کاهش فشار بین‌المللی و جلب حمایت محلی انجام شد.

در سال ۲۰۱۷، جبهه فتح الشام با چند گروه تندرو دیگر ادغام شد و هیات تحریر الشام (HTS) را تشکیل داد. این گروه اکنون بر بخش‌هایی از سوریه کنترل دارد.

با این وجود هیات تحریر شام از سوی چندین کشور غربی و همچنین شورای امنیت سازمان ملل متحد به‌عنوان یک سازمان تروریستی شناخته شده است. آمریکا از ۱۱ مارس ۲۰۱۷ این گروه را در لیست تروریستی قرار داد. نکته جالب آن است که ترکیه در سال ۱۳۹۷ این گروه را در لیست تروریستی قرار داد!

همچنین کمیته تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد، الجولانی را در فهرست «تروریست‌های ممنوعه» قرار داده است. آمریکا این سازمان را مسئول قتل عام ۲۰ سوری در روستای دروزی قلب لوزا در شمال کشور در ژوئن ۲۰۱۵ دانسته است. حتی آمریکا در سال ۲۰۱۷ بر سر یافتن مرده یا زنده جولانی ۱۰ میلیون دلار جایزه تعیین کرده بود.

جولانی و تحریر الشام با وجود ادعای جدایی از القاعده، همچنان به عنوان یک گروه جهادی با ایدئولوژی رادیکال شناخته می‌شوند. او تلاش کرده است تصویر گروه خود را معتدل‌تر نشان دهد و حمایت مردمی را در مناطق تحت کنترل به دست آورد.

این تصویر سازی اخیراً و بعد از پیشروی این گروه در سوریه در مصاحبه با شبکه پی‌بی‌اس آمریکا مشهود بود. او در این گفت‌وگو شمایل متفاوتی از خود ارائه کرده که صحبت از اسلام نیست، بلکه صحبت از آزاد کشور سوریه است!

او در بخش‌هایی از این مصاحبه گفت: «هدف انقلاب سرنگونی اسد است. ایرانی‌ها و روس‌ها سعی کردند آن را احیا کنند تا زمان بخرند، اما حقیقت این است که حکومت اسد مرده است. ما دولتی بر اساس شورای مردمی ایجاد خواهیم کرد که نهادی باشد و مبتنی بر تصمیمات خودسرانه یک حاکم نباشد. هیات تحریر الشام ممکن است در هر زمانی پس از دست‌یابی به اهداف خود منحل شود. پس از رسیدن به اهداف خود نیازی به ماندن نیروهای خارجی در سوریه نیست.»

بخش عمده حلب مورد حمله یا تحت تصرف گروه‌های مسلح مخالف دولت اسد، به‌ویژه هیات تحریر شام (HTS)، به رهبری ابومحمد جولانی قرار گرفته بود. اما ابومحمد جولانی کیست و مختصات فکری او و گروه تحت فرمانش چیست؟

ابو محمد جولانی اصالتاً اهل جولان سوریه است که بعد از اشغال عراق به صف همراهان ابومصعب زرقاوی پیوست.

بعد از ترور زرقاوی در سال ۲۰۰۶ به لبنان رفت تا با کمک القاعده «جندالشام» را تاسیس کند. با ادامه جنگ عراق جولانی به عراق بازگشت اما توسط نیروهای آمریکایی بازداشت و به پایگاه نظامی بوکا منتقل شد. جولانی در آنجا مدتی هم بند ابوبکر البغدادی بود و همین باعث شد که پس از آزادی از زندان همراه او باشد و بعد از تشکیل دولت اسلامی به فرماندهی موصل انتخاب شود اما کمی بعد از سوی البغدادی مأموریت یافت که تشکیلات جدیدی را در سوریه تحت لوای دولت اسلامی بنا کند.

حمایت‌های بغدادی باعث شد که جولانی جبهه النصره را تاسیس و به یکی از قدرتمندترین گروه‌ها تبدیل کند، گروهی که مقصد بیش‌تر مجاهدین اروپایی بود و به تشکیلاتی چندملیتی تبدیل شد و با مدیریت اولین انفجار انتحاری پس از ناآرامی‌های سوریه چهره جدیدی به نزع داخلی این کشور داد.

قدرت گرفتن رو به افزایش جبهه النصره، ابوبکر بغدادی را واداشت تا از ابومحمد جولانی بخواهد که طی بیانیه‌ای بیعت مجدد خود با وی و تشکیل دولت اسلامی عراق و شام را اعلام کند، جولانی اما با مشاهده رخوت دولت اسلامی در عراق و پیشرفت روزافزون نیروهایش از این دستور سر باز زد. بغدادی نیز بلافاصله نیروهای خود را از سوریه فراخواند و طی بیانیه ۸ آوریل ۲۰۱۳ هم انحلال جبهه النصره را اعلام کرد و هم تشکیل دولت اسلامی عراق و شام.

جولانی هم طی بیانیه‌ای جدایی از داعش و الحاق به ایمن الظواهری را اعلام کرد.

نقطه افتراق ظواهری و ابومصعب زرقاوی در تشکیل دولت با قلمرو جغرافیایی مشخص بود و این بیانیه جولانی نوعی رجعت به آبخور اصلی تروریسم تکفیری محسوب می‌شد به همین دلیل، ایمن الظواهری در ژوئن ۲۰۱۳ طی بیانیه‌ای ضمن رد بیانیه تشکیل دولت اسلامی عراق و شام، اعلام کرد که جبهه النصره شاخه‌ای از القاعده است و هیچ ربطی به تشکیلات زیر نظر بغدادی ندارد اما در عین حال از بغدادی خواست که تفکیک قلمرو عملیاتی عراق و سوریه را به رسمیت بشناسد و حتی یک میانجی برای رفع اختلافات اعزام کرد. ابوبکر بغدادی این پیام ظواهری را به هیچ گرفت زیرا از نظر او این تقید به مرزهای بین‌المللی در سرزمین اسلامی در تعارض با مفهوم امت اسلامی بود.

دایق نشریه داعش در شماره دوم خود، ریشه این جدایی را به استناد عالم مورد وثوق خود یعنی «ابن القیم» ناشی از حسادت الجولانی دانست و حکم ارتداد او و ابوماریه مفتی جبهه النصره را نیز صادر کرد. جبهه النصره با ترکیه و گروه‌های مورد حمایت ترکیه همچون احرار الشام رابطه نزدیکی دارد، منابع تایید نشده‌ای از رابطه نزدیک آن با سرویس‌های اطلاعاتی اسرائیل سخن گفته‌اند اما رابطه آن با برخی گروه‌های سکولار معارض سوری همچون جبهه ملی و ارتش آزاد سوریه مسلم است.

نتیجه ائتلاف با دو گروه اخیر گاهی مواجهه مستقیم با داعش و ایراد ضربات کاری بود. ابومحمد جولانی کمی بعد با خونسردی تمام کشف هویت کرد و از تاسیس تشکیلات جدیدی به نام «جبهه فتح شام» خبر داد. نکته مهم اما اعلام جدایی جولانی از «القاعده» و انتخاب شکل و شمایل شبیه به اسامه بن لادن بود که خبر از اوج جاه طلبی وی و وجهی ملیتی (جبهه فتح شام سوری و داعش عراقی) به جغرافیای تروریسم خاورمیانه می‌داد. القاعده این جدایی را نتیجه منطقی تقویت نیروهای جهادی در سوریه می‌دانست و با آن مشکلی نداشت. آمریکا هم همان زمان کرد که تغییر نام این گروه تروریستی چیزی را تغییر نمی‌دهد، در آن زمان انتخاب مخفف «جفش» (جبهه فتح شام) از سوی شبکه العربیه کاربران هوادار جبهه فتح الشام را به شدت برانگیخت و العربیه را آلت دست شیعیان دانست! با این همه اما قدرت گرفتن هیات تحریرالشام به رهبری الجوانی که آمریکا آن‌ها را معتدل می‌دانست، چالش میان روسیه و این کشور را بر سر ناهمگونی تفکیک میان تروریست‌ها و مخالفین عمیق‌تر کرد.

بازگشت مجدد جولانی و تصرفات او در زمانه‌ای بسیار متفاوت از دوره قبل صورت گرفته است. او اکنون سرعت و حدود تصرفات خود را مدیون گرفتاری روسیه در اوکراین، تمرکز ایران بر حوادث لبنان و سرنوشت حزب‌الله و حملات مستمر اسرائیل به مواضع دولت سوریه یا گروه‌های همسو با ایران در سوریه است.

از سوی دیگر اکنون ایمن الظواهری، البغدادی و امارات اسلامی وجود ندارند، کشورهای قطر و امارات دیگر داعیه بازیگری گذشته از طریق حمایت این گروه‌ها را ندارند، تصویر مردم سوریه از عملکرد این گروه‌های افراطی سلفی روشن است اما به نظر می‌رسد حالا برای اسرائیل و آمریکا امکان سرنوشتی بشار اسد و محدودتر کردن زمین‌بازی برای ایران معنای عمیق‌تری دارد در نتیجه معیارهای تحلیل موج دوم جنگ داخلی سوریه ماهیتی متفاوت با گذشته دارد.

انتصابات کلیدی الجولانی در حاکمیت جدید سوریه

یکی از مسائلی که در هفته‌های اخیر به شدت توجه رسانه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی را به خود جلب کرد اقدام ابومحمد الجولانی (احمد الشرع) در معرفی برخی از افراد در مناصب کلیدی سوریه بوده است. نحوه مهره‌چینی و واگذاری مناصب و مسئولیت‌ها توسط الجولانی می‌تواند به وضوح جهت‌گیری حکومت مدنظر او را در ساختار سیاسی جدید سوریه نشان دهد.

در میان فهرست اسامی افراد معرفی شده توسط الجولانی به منظور تشکیل ساختار سیاسی جدید سوریه ۱۰ پست از اهمیت بیش‌تری برخوردار بودند:

۱. اسعد حسن الشیبانی: وزیر امور خارجه

نام واقعی «اسعد حسن الشیبانی»، وزیر خارجه دولت انتقالی سوریه، «زید العطار» است. او در سال‌های نخست فعالیتش در میان مخالفین حکومت بشار اسد با عنوان «ابوحسام الشافعی» شناخته می‌شد. الشیبانی به جهت تسلط به زبان انگلیسی و هم‌چنین سال‌ها اشتغال به عنوان فعال رسانه‌ای تحریرالشام از نظر الجولانی به عنوان فردی مناسب برای تکیه بر کرسی وزارت خارجه تشخیص داده شد.

۲. ماهر الشرع: وزیر بهداشت

دومین چهره مهم در فهرست انتصابات الجولانی «ماهر الشرع» در مقام وزیر بهداشت است. بسیاری از ماهر الشرع به عنوان برادر الجولانی یاد می کنند. اگرچه ماهر الشرع به جهت شباهت نام خانوادگی (الشرع) هرگونه نسبت خویشاوندی با ابومحمد الجولانی (احمد الشرع) را انکار کرده است، اما این شایعه حتی از سوی بسیاری از چهره های مهم مخالفین سوری نیز مورد توجه قرار گرفته است.

۳. حسن صوفان: استاندار لاذقیه

سومین چهره کلیدی «حسن صوفان» نام دارد که به عنوان استاندار لاذقیه معرفی شده است. او در زمره برجسته ترین چهره مخالفین مسلح حکومت بشار اسد در سال های طولانی بحران سوریه قلمداد می شود. صوفان در سال ۲۰۰۵ توسط سرویس اطلاعاتی عربستان به اتهام ارتباط با القاعده بازداشت و به سوریه مسترد شد. او در زمره اقلیت سنی مذهب شهر لاذقیه به شمار می رود. حسن صوفان در سال ۲۰۱۶ در جریان توافق خروج مخالفین سوری از حلب و در خلال عملیات تبادل زندانیان مخالفین و حکومت سوریه از زندان صیدنایا آزاد شد و بلافاصله در سال ۲۰۱۷ به عنوان رهبر «احرار الشام» انتخاب شد. از نکات جالب توجه آن است که در همین دوره الجولانی با حمله به مقر احرار الشام، کنترل و اداره ادلب را در دست می گیرد، اما حسن صوفان یک سال بعد به جمع یاران الجولانی ملحق می شود و بدون کسب مناصب مهم، تنها مسئولیت اداره ثبت مسکن و زمین در حکومت نجات در ادلب را عهده دار می شود.

۴. **عمار الشیخ: استاندار ریف دمشق**

چهره کلیدی بعدی، «عمار الشیخ» است که به‌عنوان استاندار ریف دمشق انتخاب شده است. الشیخ که اصالتاً به همین منطقه تعلق دارد، در ردیف نفرات برجسته احرارالشام به شمار می‌رود. الشیخ فرماندهی این گروه در درعا و قنیطره را در دست داشت. پس از انتقال حوزه عملیاتی احرارالشام به شمال سوریه، او فرماندهی یگان‌های نظامی در عفرین را عهده‌دار شد. با تشکیل اتاق عملیات گروه‌های تروریستی تحت عنوان «فتح المبین» عمار الشیخ به دومین چهره کلیدی در اتاق عملیات «ردع العدوان» تبدیل شد. با توجه به نقش کلیدی او در عملیات مزبور که به سرنگونی نظام بشار اسد در سوریه منجر شد انتظار می‌رود که او مسئولیت مهم‌تری را عهده‌دار شود اما در نهایت به قبول عنوان کرسی استانداری ریف دمشق اکتفا کرد.

۵. **فواز هلال: فرماندار شهر حلب**

فواز هلال از سوی فرمانده تحریرالشام به‌عنوان فرماندار شهر حلب انتخاب شد. با توجه به اشغال بسیاری از مناطق این استان توسط نظامیان ارتش ترکیه، به‌نظر می‌رسد الجولانی در اقدامی هوشمندانه فواز هلال را تنها به‌عنوان فرماندار شهر حلب برگزید تا بدین شکل از هرگونه اصطکاک و درگیری مستقیم احتمالی با آنکارا جلوگیری کند. هلال از دسامبر ۲۰۱۸ تا دسامبر ۲۰۱۹ نخست‌وزیر و رئیس دولت نجات در ادلب بود. او از چهره‌های شناخته شده شهر حلب به شمار می‌رود. هلال از سال ۲۰۱۳ مدیریت بخش اقتصادی و اداری مخالفین بشار اسد در شهر حلب را در دست داشت.

۶. **ابوالعز سراقب: استاندار حلب**

در حالی که بالغ بر ۵۰ درصد از استان حلب در تسخیر نظامیان موسوم به ارتش آزاد(جیش الوطنی) قرار دارد، محمد الجولانی، فرمانده تحریرالشام، «ابوالعز سراقب»(عزام غریب) فرمانده جبهه الشامیه را به‌منظور تصدی مسئولیت استانداری حلب انتخاب کرد؛ فردی که تا چند ماه قبل فرمانده لشکر سوم ارتش آزاد به شمار می‌رفت. سراقب به‌عنوان چهره برجسته مهم‌ترین گروه از جبهه الشامیه در عفرین بود که به اتاق عملیات فتح المبین پیوست و در عملیات «ردع العدوان» برای سرنگونی حکومت بشار اسد مشارکت کرد. نزدیکی جبهه الشامیه به تحریرالشام و به‌ویژه ابوالعز سراقب به ارتش آزاد در ۷ ماه اخیر سبب ظهور انشعاب و شکاف در جبهه الشامیه با هدایت ترکیه شده بود.

ابوالعز سراقب که در زمره چهره‌های کلیدی احرارالشام به‌شمار می‌رفت. وقتی در سال ۲۰۱۵ اتحادیه‌ای از ۷ گروه اسلامی سوری غیرالقاعده‌ای تشکیل شد، او به‌عنوان نماینده احرارالشام برای جانشین رهبری جبهه اسلامی معرفی شد، هرچند که عمر این جبهه چندان به درازا نینجامید و به سرعت منحل شد.

با تأسیس جبهه الشامیه در سال ۲۰۱۷، ابوالعز در ابتدا به‌عنوان جانشین فرمانده کل و در ادامه به منصب فرماندهی کل این جبهه منصوب شد.

۷. ابوعلیسی الشیخ: استاندار ادلب

«ابوعلیسی الشیخ» که به‌عنوان استاندار ادلب برگزیده شد، در زمره افرادی است که در سال ۲۰۱۱ اقدام به تأسیس «صقورالشام» کرد و در ادامه در تشکیل جبهه اسلامی نیز نقش داشت.

از نکات جالب در حیات سیاسی ابوعلیسی الشیخ اعلان جنگ وی در سال ۲۰۱۷ علیه جبهه النصره و الجولانی بود. وی در آن زمان کلیه نیروهای وابسته به الجولانی را مهدورالدم خواند.

الشیخ پس از تحمل شکست سنگین از الجولانی در جبهه‌های نبرد سرانجام به ادغام صقورالشام در احرارالشام تن داد. در حد فاصل سال‌های ۲۰۱۷ تا دسامبر ۲۰۲۳ صقورالشام با حفظ ساختار و چارت تشکیلاتی خود، شاخه‌ای از احرارالشام به‌شمار می‌رفت. الشیخ سرانجام در دسامبر با چرخشی معنادار به سوی تحریرالشام و الجولانی متمایل شد و راهی ادلب شد.

با تأسیس اتاق عملیات فتح المبین، صقورالشام به یکی از اضلاع کلیدی این جبهه مبدل شد که تحت رهبری تحریرالشام فعالیت می‌کرد. حال با سرنگونی نظام بشار اسد، ابوعلیسی الشیخ پادش همراهی‌اش با ابومحمد الجولانی را با تکلیف بر کرسی استانداری ادلب دریافت می‌کند.

۸. انس عیروط: استاندار طرطوس

«انس عیروط»، از جمله‌های چهره‌های نزدیک به الجولانی به‌شمار می‌رود که برای مدت‌های مدید رابط تحریرالشام و آمریکا بود. در زمان سفر ۳ هیات سیاسی و گروه‌های حقوق بشری به ادلب و در خلال دیدار آن‌ها با الجولانی، عیروط در قاب تصاویر این دیدارها دیده می‌شود.

عیروط برای سال‌ها فعالیت‌های خود را به شکل پنهان دنبال می‌کرد، اما اکنون با معرفی و انتشار تصاویر وی، عملاً پرده از چهره‌اش برافتاد. عیروط در سخت‌ترین شرایط به‌عنوان استاندار طرطوس انتخاب شده است. طرطوس در دوره پس از سقوط نظام بشار اسد به لحاظ شکلی تابع دمشق است اما به لحاظ امنیتی خارج از دایره کنترل تحریرالشام قرار دارد.

۹. ابوماجد: فرماندار شهر دمشق

ابوماجد (ماهر محمد مروان) در حالی به عنوان فرماندار شهر دمشق انتخاب شده است که پیش از این قاضی کل تحریرالشام در شهر سرمد بوده است و سابقه خاص و ویژه‌ای در کارنامه او به چشم نمی‌خورد. با این حال نکته مهم در پیشینه زندگی سیاسی او حضور در عربستان سعودی و تحصیل در دانشگاه اسلامی شهر مدینه است. برخی ناظران معتقدند ابوماجد احتمالاً به مثابه یکی از پل‌های ارتباطی الجولانی برای نزدیک شدن به ریاض عمل خواهد کرد.

۱۰. ابوفراس: استاندار حماه

ابوفراس داماد «ابوجابر العمادی»، قاضی القضاة جبهه النصره است که حتی فاقد مدرک تحصیلی معتبر است. العمادی در جریان حملات سال ۲۰۱۶ ائتلاف بین‌المللی تحت رهبری آمریکا ترور شد. برخی معتقدند این انتخاب عجیب الجولانی بیش از هر چیز با هدف تحقیر اهالی حماه به‌ویژه اسلام‌گرایان اخوانی صورت می‌پذیرد. ارزیابی نهایی از نحوه مهره چینی الجولانی حاکی از آن است که سرکرده تحریرالشام در سوریه پسا اسد به کلیه فرماندهان گروه‌های مسلح متحد خود از جمله احرارالشام، جبهه الشامیه و صقورالشام که در اتاق عملیات فتح المبین و بعدها عملیات «ردع العدوان» او را همراهی کرده‌اند امتیاز داده است.

دو رویکرد در منطقه خاورمیانه و در سطح بین‌الملل

در منطقه خاورمیانه، نظرات مختلفی درباره این که چگونه باید به وضعیت سوریه رسیدگی شود، وجود دارد. سقوط حکومت بشار اسد و رسیدن گروه‌های افراطی جهادی به قدرت در سوریه در تاریخ ۸ دسامبر ۲۰۲۴، واکنش‌هایی را از سوی کشورهای عرب خلیج فارس به همراه داشته است. قطر، که از زمان بهار عربی ۲۰۱۱ به‌عنوان یک قدرت پیشرو در سیاست خارجی در خاورمیانه و حامی جنبش‌های اسلام‌گرای افراطی شناخته می‌شود، به سرعت تغییرات را پذیرفته و به حاکمان جدید دمشق کمک‌های مالی و دیپلماتیک وعده داده است. این واکنش از کشوری که در سال ۲۰۲۳ از عادی‌سازی روابط با اسد خودداری کرده بود، با اولویت‌های کلی سیاست‌های دولت دوحه هم‌خوانی دارد. موضع قطر چندین غیرمنتظره نبوده است. اما استقبال مشابه عربستان سعودی و امارات متحده عربی از تغییرات در سوریه دور از انتظار بوده است. برخلاف حمایت قطر از اسلام‌گرایان افراطی پس از بهار عربی، دولت‌های عربستان و امارات سیاست‌های خود را بر اساس رد کلی قیام‌های مردمی و تغییر حکومت‌ها، بنا کرده بودند. هر دو پایتخت یعنی ریاض و ابوظبی با دولت‌های تحت رهبری اسلام‌گرایان مخالف بوده و آن‌ها را تهدیدی جدی برای ثبات و امنیت ملی خود می‌دانستند. عربستان سعودی و امارات هرگز نسبت به دولت‌های اسلام‌گرای در تونس و مصر که مدت کوتاهی بر سر کار بودند، گرایش نشان ندادند و روابطشان را با آن‌ها عادی نکردند.

تحولات داخلی که اسلام‌گرایان را از قدرت در مصر در سال ۲۰۱۳ و تونس در سال ۲۰۱۹ حذف کردند، توسط دو کشور مهم عرب خلیج فارس مثبت ارزیابی شد. قیام سوریه در سال ۲۰۱۱ علیه بشار اسد، تهدیدی برای ثبات در شام بود و عربستان و امارات را به حمایت از برخی مخالفان اسد سوق داد. عربستان سعودی و امارات متحده عربی نگران نفوذ فزاینده ایران در نزدیکی خلیج فارس بودند. با این حال، گسترش خشونت بین گروه‌های رادیکال و دولت سوریه باعث شد که کشورهای عربستان سعودی و امارات نهایتاً مشارکت خود را در صحنه سوریه محدود کنند. قطر به همراه ترکیه همچنان به حمایت از گروه‌های مخالف ادامه داد.

در ماه مه ۲۰۲۳، عربستان سعودی و امارات متحده عربی، به همراه سایر کشورهای عربی مانند مصر، عراق و الجزایر، عضویت حکومت اسد را در اتحادیه عرب؛ دوباره پذیرفتند. اگرچه قطر همچنان از عادی‌سازی روابط با حکومت اسد خودداری کرده بود، اما نمی‌خواست به «مانعی» برای «اجماع عربی» در مورد بازپذیری سوریه تبدیل شود. برعکس، عربستان سعودی و امارات متحده عربی از عادی‌سازی روابط با اسد استقبال کردند. او در همان ماه در یک نشست اتحادیه عرب که در جده برگزار شد، به گرمی پذیرفته شد. همچنین اسد در تابستان ۲۰۲۳ برای یک سفر رسمی به ابوظبی از سوی مقامات ارشد امارات مورد استقبال قرار گرفت که به او وعده کمک‌های انسانی و مالی را دادند.

رویدادهای دسامبر ۲۰۲۴ در سوریه همه را غافلگیر کرد. دولت‌های خلیج فارس تلاش کردند تا پاسخ درستی به وقایع بدهند. واکنش قطر، همانطور که قبلاً ذکر شد، با سیاست‌های قبلی دوحه نسبت به اسد، جنبش‌های اسلام‌گرا و... هم‌خوانی دارد.

دو دولت عربستان سعودی و امارات متحده عربی تصمیم به کنار گذاشتن سیاست گذشته خود گرفتند و از حکومت تحت رهبری هیات تحریرالشام استقبال کردند. نشانه‌هایی از این سیاست جدید در هفته‌های اخیر جمع شده است. عربستان سعودی نشست‌های دربار سوریه در ریاض برگزار کرد و وزرای خارجه کشورهای کلیدی عرب، ترکیه و اتحادیه اروپا را دعوت کرد. رئیس امارات، محمد بن زاید، با احمد الشرع تماس تلفنی برقرار کرد. وزیر امور خارجه جدید سوریه، اسعد الشیبانی، از ریاض و ابوظبی و همچنین سایر پایتخت‌های دیگر در منطقه دیدن کرد.

اولاً، عربستان و امارات تغییرات در سوریه را فرصتی بزرگ برای تضعیف نفوذ ایران در شام می‌بینند. اگرچه ریاض پس از میانجی‌گری موفق چین روابط دیپلماتیک خود را با تهران از سر گرفت و هر دو کشور با دولت ایران برای کاهش تنش‌ها در یمن همکاری کردند، اما سیاست‌های خارجی عربستان سعودی و امارات همچنان نسبت به نقش جمهوری اسلامی ایران در منطقه محتاط باقی مانده. با پذیرش حکومت تحت رهبری تحریرالشام، سعودی‌ها و اماراتی‌ها امیدوارند که ایران نتواند دوباره تسلط خود را بر سوریه بازابد. حکومت تحریرالشام هم نیز امیدهای سعودی‌ها و اماراتی‌ها را با صدور فرمان مذکور مبنی بر ممنوعیت سفر ایرانی‌ها به سوریه و پذیرش روابط خوب با ترکیه و کشورهای خلیج فارس به عنوان استراتژیک خود تأیید کرده است.

دوماً، ابوظبی و ریاض درس‌های ارزشمندی از اشتباهات گذشته خود در زمان‌های بی‌ثباتی در عراق و یمن آموخته‌اند که راهنمای مشارکت آن‌ها در سوریه پس از اسد خواهد بود.

در عراق، عربستان سعودی و امارات متحده عربی پس از برکناری صدام حسین در سال ۲۰۰۳ تصمیم گرفتند که دخالت نکنند. در یمن هم امارات متحده عربی و عربستان سعودی بین سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۵ سیاست بی‌توجهی به منازعه را دنبال کردند. بعدها عربستان سعودی و امارات متحده عربی مجبور شدند هزینه سیاسی و امنیتی زیادی بابت تردید اولیه خود برای ورود به یمن پرداخت کنند. اکنون رهبران خلیج فارس تلاش دارند تا نقش فعال‌تری نسبت به گذشته در منازعات منطقه‌ای ایفا کنند.

سوماً، سوریه در کانون تغییرات ژئواستراتژیک پس از جنگ غزه در خاورمیانه قرار دارد. نفوذ اسرائیل فراتر از قلمرو خود و سرزمین‌های اشغالی فلسطین گسترش یافته در حالی که نفوذ ایران کاهش داشته است و این امر موجب باز شدن جعبه پاندورا در مورد سیاست‌های جنجالی و سوالات حاکمیتی در کشورهای شام، عراق، سوریه و لبنان شده است. نزدیکی جغرافیایی شام به خلیج فارس نیازمند دیپلماسی فعال عربستان سعودی و امارات متحده عربی و تعامل با ساختار جدید قدرت و نفوذ در شام است تا از سیاست‌های گسترش طلبانه اسرائیل و آرزوهای نئوعثمانی ترکیه برای نقش هژمونیک در خاورمیانه جلوگیری کنند.

چهارماً، تعامل عربستان سعودی و امارات متحده عربی با سوریه همزمان با تلاش‌های این دو کشور برای اقدامات قاطعانه‌تر در منطقه صورت گرفته است. هر دو کشور به اولویت‌دهی به تعامل در تمامی صحنه‌های منطقه‌ای پرداخته و به دنبال حفظ منافع خود در خاورمیانه‌ای هستند که با درگیری و بی‌ثباتی عجین شده است. این سیاست خارجی قاطع، که در غزه، لبنان و همچنین در سوریه مشهود است، می‌تواند عربستان سعودی و امارات متحده عربی را در مسائل امنیتی منطقه‌ای برجسته‌تر کرده و آن‌ها را به قدرت‌های بزرگ علاقه‌مند به تثبیت خاورمیانه در همکاری با بازیگران منطقه‌ای مرتبط‌تر کند.

اکنون با این تحولات و سقوط حکومت بشار اسد، ما شاهد دو رویکرد در منطقه هستیم که شامل رویکرد مداخله‌گرایانه و دیپلماتیک می‌شود. ترکیه، اسرائیل و ایران رویکرد مداخله‌گرایانه‌ای را از خود نشان داده‌اند. به‌ویژه اسرائیل، رویکردی بسیار مداخله‌گرایانه را نشان می‌دهد. بین هشتم تا ۱۱ دسامبر، اسرائیل بیش از ۴۰۰ بار به سوریه حمله و منطقه غیرنظامی بین دو کشور را اشغال کرده است. حملات اسرائیلی حداقل ۸۰ درصد از توانایی‌های نظامی سوریه را نابود کرده است.

برای تقویت قدرت اسرائیل در منطقه مورد منازعه، بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل، در تاریخ ۱۵ دسامبر متعهد شد که جمعیت اسرائیلی‌ها را در بلندی‌های جولان اشغالی دو برابر کند.

جمهوری اسلامی ایران در تلاش است تا روابط خود را با بازیگران مختلف در سوریه در پی از دست دادن اصلی‌ترین هم‌پیمان خود در سوریه، یعنی اسد، تقویت کند. بلافاصله پس از خروج اسد، ایران با مقامات هیات تحریرالشام تماس گرفت و امیدوار بود که روابط قوی‌تری با دولت سوریه داشته باشد. با این حال، تلاش‌های تهران توسط حاکمان جدید دمشق رد شده است و آن‌ها حتی به اندازه‌ای پیش رفته‌اند که سفر ایرانی‌ها به سوریه را ممنوع کنند. جمهوری اسلامی ایران، در تلاش است تا به مشارکت خود در آینده سوریه ادامه دهد و وزارت امور خارجه این کشور بیانیه‌ای صادر و اعلام کرده که ما از هیچ تلاشی برای کمک به برقراری امنیت و ثبات در سوریه دریغ نخواهیم کرد و برای این منظور به مشورت با تمام طرف‌های تأثیرگذار، به ویژه در منطقه ادامه خواهیم داد.

برخی از کشورهای منطقه از دیپلماسی برای تأثیرگذاری بر وضعیت سوریه استفاده می‌کنند. اردن در تاریخ ۱۴ دسامبر میزبان نشست از اتحادیه عرب بود که شامل عربستان سعودی، عراق، لبنان، مصر، امارات متحده عربی، بحرین و قطر می‌شد و به امضای یک بیانیه نهایی انجامید که که در آن هشت کشور حمایت خود را از یک انتقال فراگیر و تحت رهبری سوری‌ها اعلام کردند.

هیچ بازیگری بیش‌تر از ترکیه در بازسازی سوریه پس از اسد دخالت ندارد، کشوری که مدت‌ها بین همکاری با اسد و تلاش برای سرنگونی رژیم او نوسان داشته است. در نشست در قاهره برای بحث درباره سوریه در تاریخ ۲۰ دسامبر، رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه، اعلام کرد که ترکیه به دولت جدید سوریه کمک خواهد کرد تا یک قانون اساسی جدید و فراگیر بنویسد و تأکید کرد که ترکیه با مقامات هیات تحریرالشام در ارتباط بوده است. ترکیه از عملیات‌های نظامی داخلی حمایت کرده و هم‌چنین تهدید کرده است که نیروهای نظامی خود را در خاک سوریه مستقر کند.

هم‌راستایی داخلی سوریه برای اهداف داخلی و بین‌المللی ترکیه استراتژیک است. ترکیه می‌خواهد شاهد خلع سلاح نیروهای دموکراتیک باشد و عملیات‌های نظامی جدایی‌طلبان کردی فرامرزی متوقف شود. قاهره هم به نوبه خود در تلاش است تا با آنکارا شریطی برای ثبات در سوریه ایجاد کند که این امر به لطف آشتی اخیر ترکیه و مصر ممکن شده است. اما ترکیه رهبری این ابتکار را بر عهده دارد، زیرا مصر هنوز دو دل است که به‌طور کامل یک سوریه تحت حکومت هیات تحریرالشام را بپذیرد، یا نه. با توجه به موضع قوی ضد اسلام‌گرایانه عبدالفتاح السیسی، سرنگونی اسد توسط هیات تحریرالشام و دیگر شبه‌نظامیان؛ باعث نگرانی در مصر درباره احتمال بازگشت سیاست‌های متفاوت در خاورمیانه شده است.

بازیگران بین‌المللی هم به‌شکل مشابه با بازیگران دیپلماتیک منطقه‌ای واکنش نشان می‌دهند. درخواست‌ها برای حکمرانی فراگیر جزو درخواست‌های مهم دیپلمات‌هاست. یک سخن‌گوی وزارت امور خارجه چین پس از سقوط دولت اسد گفت: آینده و سرنوشت سوریه باید توسط مردم سوریه تعیین شود و ما امیدواریم که همه طرف‌های مربوطه راه‌حلی سیاسی برای بازگرداندن ثبات و نظم هر چه سریع‌تر پیدا کنند. تا کنون چین هیچ تمایل قابل توجهی برای مشارکت جدی در بازسازی سوریه نشان نداده است. در مقابل، ایالات متحده هم‌اکنون در سوریه جدید دخالت دارد.

در هفته‌های پس از سرنگونی اسد، ایالات متحده تعداد حملات به اهداف داعش در سوریه را افزایش داد. فراتر از مداخله نظامی، آنتونی بلینکن، وزیر امور خارجه پیشین ایالات متحده، به طور دیپلماتیک با دولت موقت جدید سوریه ارتباط برقرار و تأیید کرد که مقامات آمریکایی به طور مستقیم با هیات تحریرالشام تماس گرفته و توافق کردند که جایزه ۱۰ میلیون دلاری برای سر احمد الشراعه را لغو کنند که نشان‌دهنده تمایل ایالات متحده برای همکاری با رهبری جدید سوریه است.

گروه هفت بیانیه‌ای صادر کرد و خواستار حکومتی فراگیر و غیرمذهبی در سوریه شد. اتحادیه اروپا به شدت نگران آنچه در سوریه رخ می‌دهد است به‌ویژه آن‌که جمعیت قابل توجه پناهندگان سوری در اروپا حضور دارند. پس از سقوط اسد، چندین کشور اروپایی اعلام کردند که درخواست‌های پناهندگی برای سوری‌ها را معلق کرده‌اند.

در دیدار جولانی و اردوغان چه گذشت؟

رئیس خودخوانده دولت انتقالی سوریه به ترکیه رفت تا با رئیس‌جمهور این کشور و دیگر مقامات سیاسی و نظامی آن گفت‌وگو کند. سرکرده هیات تحریرالشام نیز همانند وزیر خارجه دولت موقت سوریه پس از سفر به عربستان سعودی عازم ترکیه شد. آنکارا، اکنون حامی اصلی سیاسی، نظامی و اقتصادی گروه‌های مذهبی حاکم بر دمشق محسوب می‌شود.

احمد الشرع، سه‌شنبه ۴ ژانویه به ترکیه رفت، در کاخ بش‌تپه آنکارا با رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه دیدار کرد. خبرگزاری‌های ترکیه اعلام کردند که الجولانی با هوایمای مخصوص ریاست‌جمهوری ترکیه از دمشق به آنکارا سفر کرد.

مباحث امنیتی و نظامی از جمله موضوع کردهای شمالی سوریه، روابط دوجانبه و همکاری‌های نظامی و اقتصادی از جمله محورهای دیدار فرمانده ارشد هیات تحریرالشام با اردوغان در ترکیه بود.

الجولانی پیش از سفر به ترکیه، ابتدا به عربستان سعودی رفته بود تا خاندان آل سعود را جهت سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های سوریه ترغیب کند. پیش از سفر هیات اعزامی دولت موقت سوریه به آنکارا، فخرالدین آلتون، رئیس سازمان ارتباطات ریاست‌جمهوری ترکیه گفته بود که تثبیت وضعیت در کرانه شرقی مدیترانه و امنیت سوریه از جمله محورهای دیدار دوجانبه رئیس‌جمهور خودخوانده دولت انتقالی سوریه و رئیس‌جمهور ترکیه خواهد بود.

با وجود این که ترکیه به دلیل نرخ تورم بالای خود در تنگنای اقتصادی قرار دارد، پیشنهاد کمک به بازسازی سوریه پس از یک جنگ داخلی ویران‌گر ۱۴ ساله را به دمشق داده است. به گونه‌ای که از شبکه برق حلب در شمال سوریه پشتیبانی خواهد کرد. در مقابل این کمک‌ها، دولت ترکیه، علاوه بر اعمال تفکر عثمانی‌گری سلطه خود به سوریه، تمایل دارد بیش از پیش از حمایت دمشق ضد یگان‌های دفاع خلق کرد در شمال شرق سوریه و نیروهای دموکراتیک سوریه (قسد) با استعداد حدود ۹۰ هزار رزمنده منطقه خودگردان دموکراتیک روژآوا، برخوردار باشد.

احمد الشرع، رئیس‌جمهور منتصب مرحله انتقالی سوریه در اجلاس مطبوعاتی مشترک با رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه خاطر نشان کرد که ملت سوریه، ایستادگی ترکیه در کنار خود را فراموش نخواهد کرد.

عضو اسبق القاعده که از طریق گروه‌های جهادی قدرت را تصاحب کرد، در تلاش برای حفظ روابط متوازن منطقه‌ای پس از سفر خود به عربستان سعودی، اکنون به دنبال تجدید روابط با ترکیه، متحد شماره یک هیات تحریرالشام از آتش‌بس روند آستانه در سال ۲۰۱۷ محسوب می‌شود. الجولانی با توجه به تجربه حکمرانی بر ادلب، خواهان حفظ قدرت و استقلال عمل در برابر دخالت‌های سیاسی ترکیه است.

هرچند دو طرف در ظاهر اختلافات پس‌اسد را پنهان کردند اما به گزارش الجزیره، الجولانی گفت که روابط سوریه و ترکیه به شکل تاریخی امتداد دارد و تشریح کرد که بر تبدیل روابط با ترکیه به شراکت جامع منحصر به‌فرد در همه زمینه‌ها تاکید می‌کنیم. این در حالی است که مردم سوریه به‌عنوان جامعه‌ای عربی سده‌ها در مقابل استیلای ترکان عثمانی ایستادگی کرده بودند.

الجولانی ضمن تشکر از ترکیه بابت مواضع تاریخی‌اش با ملت سوریه، گفت که همکاری مشترک با ترکیه در چندین پرونده را آغاز کرده است. او ضمن تقدیر از تلاش و اهتمام اردوغان بابت موفقیت‌آمیز بودن مرحله انتقالی در سوریه گفت که روابط برادرانه متمایزی میان دو کشور وجود دارد. الجولانی ادامه داد که با ترکیه بر سر ایجاد یک راهبرد یک‌سان برای مقابله با تهدیدهای امنیتی تلاش خواهیم کرد.

الجولانی گفت که در دیدار با اردوغان، لزوم عقب‌نشینی ارتش اسرائیل از اراضی سوریه که اخیراً وارد آن شده براساس توافق خاتمه منازعات سال ۱۹۷۴ را بررسی کرده است. در واقع می‌توان گفت که هیات تحریرالشام خود را در میانه رقابت‌های دولت ترکیه و دولت اسرائیل احساس می‌کند و تحت فشار آنکارا و تل‌آویو قرار دارد. وابستگی غیرمعارف امنیتی به ترکیه موجب نگرانی الجولانی از آینده سیاسی‌اش شده است. به‌همین دلیل، نخستین سفر او به ریاض به‌منظور کسب حمایت فراتر از آنکارا تعبیر می‌شود.

رئیس‌جمهور ترکیه تاکید کرد که در دیدار با ابومحمد الجولانی، آنکارا تصمیم‌های مهمی اتخاذ کرد که می‌تواند آینده منطقه را تغییر دهد. اردوغان، در سخنانی عنوان داشت که احمد الشرع، رئیس‌جمهور سوریه و هیات همراهش سفر بسیار مهمی به ترکیه در روز گذشته داشتند.

اردوغان گفت: مسائل متعددی در زمینه‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفت و ما تصمیمات مهمی را اتخاذ کردیم که آینده ما را ترسیم خواهد کرد. او عنوان داشت که ترکیه بر اساس دیدگاه استراتژیکی فعالیت می‌کند که هدف از آن تحکیم جایگاهش در عرصه بین‌الملل است.

رئیس‌جمهور ترکیه تصریح کرد که کشورش از طریق تحرکات استراتژیک خود در سیاست خارجی، در حال دستیابی به یک جایگاه محوری است. اردوغان عنوان داشت: ما در حال تقویت جایگاه کشورمان از طریق بهره‌برداری از میراث غنی هستیم که آن را از تاریخ و فرهنگ‌مان گرفته‌ایم.

اردوغان افزود که کشورش به اجرای طرح‌های سیاسی و اقتصادی خود بر اساس یک چشم‌انداز بلندمدت ادامه می‌دهد. اردوغان ادعا کرد: ما بر اساس طرح‌هایی عمل می‌کنیم که تاثیر آن را در قرن آتی بر جای خواهد گذاشت.

ادعای اردوغان در مورد دیدار با الجولانی: آینده منطقه را تغییر دهد

رئیس‌جمهور ترکیه تاکید کرد که در دیدار با ابومحمد الجولانی، آنکارا تصمیم‌های مهمی اتخاذ کرد که می‌تواند آینده منطقه را تغییر دهد. رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه در سخنانی عنوان داشت که احمد الشرع، رئیس‌جمهور موقت سوریه و هیات همراهش سفر بسیار مهمی به ترکیه در روز گذشته داشتند.

اردوغان گفت: مسائل متعددی در زمینه‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفت و ما تصمیمات مهمی را اتخاذ کردیم که آینده ما را ترسیم خواهد کرد. او عنوان داشت که ترکیه بر اساس دیدگاه استراتژیکی فعالیت می‌کند که هدف از آن تحکیم جایگاهش در عرصه بین‌الملل است.

رئیس‌جمهور ترکیه، تصریح کرد که کشورش از طریق تحرکات استراتژیک خود در سیاست خارجی، در حال دستیابی به یک جایگاه محوری است. اردوغان عنوان داشت: ما در حال تقویت جایگاه کشورمان از طریق بهره‌برداری از میراث غنی هستیم که آن را از تاریخ و فرهنگ‌مان گرفته‌ایم.

اردوغان افزود که کشورش به اجرای طرح‌های سیاسی و اقتصادی خود بر اساس یک چشم‌انداز بلندمدت ادامه می‌دهد. او افزود: ما بر اساس طرح‌هایی عمل می‌کنیم که تاثیر آن را در قرن آتی بر جای خواهد گذاشت.

دو سال از زلزله ترکیه گذشت؛ هزاران نفر همچنان در کانتینرها زندگی می‌کنند

اردوغان در حالی به الجولانی قول کمک به بازسازی سوریه را داده است که ارتعاشات زلزله شش فوریه ۲۰۲۳، همچنان باقی است. وعده‌های اردوغان درباره ساخت خانه‌های تازه کامل نشده است. ۶۷۰ هزار نفر در شرایطی غیرانسانی هنوز در کانتینرها زندگی می‌کنند. این فاجعه دو سال پیش در ساعت چهار و ۱۷ دقیقه بامداد رخ داد. زلزله‌ای به بزرگی ۷٫۸ ریشتر که حتی در مصر نیز احساس شد و هزاران ساختمان در جنوب شرقی ترکیه را با خاک یکسان کرد.

در این فاجعه، بیش از ۵۳ هزار و ۵۰۰ قربانی ثبت شده در ترکیه است. حدود شش هزار نفر دیگر نیز در سوریه جان خود را از دست دادند. دو سال پس از آن چه اردوغان آن را «فاجعه قرن» نامید، ۶۷۰ هزار نفر هنوز در کانتینرها زندگی می‌کنند. بسیاری منتظرند تا در قرعه‌کشی‌ها برنده شوند و به آپارتمان‌هایی که توسط دولت ساخته شده‌اند، نقل مکان کنند. بر اساس گزارش وزارت شهرسازی ترکیه، نزدیک به ۲۰۱ هزار و ۵۰۰ واحد مسکونی جدید در منطقه وسیع آسیب‌دیده از زلزله تحویل داده شده‌اند و بیش از ۲۲۰ هزار واحد دیگر نیز تا پایان سال جاری تحویل خواهند شد. رجب طیب اردوغان به‌تازگی اعلام کرد که تا پایان سال ۲۰۲۴، ۴۵ درصد از خانه‌های زلزله‌زدگان تکمیل شده است. دولت قصد دارد تا پایان سال ۲۰۲۵ در مجموع ۴۵۲ هزار و ۹۸۳ خانه، مغازه و فضای کاری تحویل دهد. جسی تامسون، رئیس فدراسیون بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر در ترکیه، گفت که دو سال پس از زلزله، نزدیک به نیم میلیون نفر هنوز در شهرهای کانتینری موقت زندگی می‌کنند. او گفت: «صدها هزار نفر همچنان با چالش‌های بزرگی برای تامین درآمد پایدار مواجه هستند و افسردگی و ناامیدی در حال افزایش است. راه بهبودی طولانی و دشوار است و نیاز به حمایت و همبستگی مداوم دارد.»

مجازات سهل‌انگاران

سما گنج، یک بازمانده ۳۴ ساله از استان هاتای که به محل جدیدی منتقل شده است، به خبرگزاری فرانسه گفت: «هر جایی که می‌روم، اولین چیزی که به آن نگاه می‌کنم سقف است. از خودم می‌پرسم آیا فرو می‌ریزد و آیا من زیر آوار گیر خواهم افتاد؟» این زن جوان، که تنها بازمانده خانواده‌اش است، هنوز از شرکت سازنده ساختمان قدیمی‌اش که بر سر او و عزیزانش فرو ریخت، «عصبانی» است. براساس گزارش وزارت دادگستری ترکیه، تاکنون ۱۸۹ نفر که بسیاری از آن‌ها به دلیل «سهل‌انگاری» در رعایت استانداردهای ساختمانی مجرم شناخته شده‌اند، به حبس محکوم شده‌اند و یک هزار و ۳۴۲ پرونده قضایی برای یک هزار و ۸۵۰ متهم تشکیل شده است. «دعا می‌کنم صبح روز بعد را نبینم»

آیدین، پدر مجرد سه فرزند، در حالی که در یک واحد مسکونی موقت شبیه به کانتینر با سومین زمستان دست‌وپنجه نرم می‌کند، با بحران هزینه‌های زندگی که کل کشور را تحت تأثیر قرار داده نیز مواجه است. او همچنان در تلاش است تا زخم‌های ناشی از این فاجعه را التیام بخشد. آیدین یک برقکار ۵۱ ساله است که به‌همراه مادر سالخورده و فرزندانش از زلزله دو سال پیش جان سالم به‌در برد. او می‌گوید صداهای ناشی از زلزله هنوز در ذهنش طنین‌انداز است. آیدین به خبرگزاری آسوشیتدپرس گفت: «صدای فروریختن خانه‌ها، صدای فریادهای کمک‌خواهی... هنوز وقتی به یاد آن‌ها می‌افتم، می‌لرزم.»

خانه‌ای که آیدین به‌همراه مادر و فرزندانش در شهر بندری اسکندرون (در استان هاتای، یکی از بدترین مناطق آسیب‌دیده) در آن زندگی می‌کرد، به دو نیم تقسیم شد. او گفت که خانواده‌اش خوش اقبال بودند که بدون آسیب از خانه خارج شدند، اما مجبور شدند چهار روز در سرما داخل چادری موقت که با پلاستیک و تکه‌های چوب ساخته بود، سپری کنند.

اکنون آیدین در یک خانه کانتینری در اسکندرون زندگی می‌کند، اما با حقوق بازنشستگی کم دولتی به سختی می‌تواند هزینه‌های زندگی را تامین کند. او گاهی به‌عنوان برق‌کار کار پیدا می‌کند، اما می‌گوید فرصت‌های شغلی در اسکندرون کم است.

آیدین تنها نان‌آور خانواده است. پسر بزرگش که ۲۶ سال سن دارد، تحت درمان سرطان است و باید به‌طور منظم به بیمارستانی در شهر آدانا، در حدود ۱۳۵ کیلومتری سفر کند و این موضوع بر بار مالی خانواده افزوده است. کوچک‌ترین فرزندش، یک دختر، به مدرسه می‌رود و پسر وسطی نیز بیکار است و منتظر شروع خدمت سربازی خود است.

آیدین می‌گوید زندگی در شهر کانتینری هر روز با سختی همراه است و شرایط بهداشتی نیز می‌تواند نامناسب باشد. خانواده او واجد شرایط دریافت یکی از صدها هزار خانه دولتی در حال ساخت هستند، اما آیدین نگران تهیه وسایل خانه یا پرداخت قبضه‌ها پس از نقل مکان است. او گفت: «حتی یک سوزن هم ندارم، وقتی نقل مکان کنم، چه کار کنم؟»

او به آسوشیتدپرس گفت که وقتی سرش را روی بالش می‌گذارد، دعا می‌کند که صبح روز بعد را نبیند: «قسم می‌خورم، هر روز وقتی به رختخواب می‌روم و سرم را روی بالش می‌گذارم، از خدا می‌خواهم که مرا صبح بیدار نکند.»

تلاش در راه زندگی

سونگول ارول، مادر ۲۹ ساله دو دختر هفت و سه ساله، به آرامی در حال بازسازی زندگی خود در سمعان‌داغ، شهر دیگری در استان هاتای، است. او پس از ماه‌ها زندگی در چادر و خانه کانتینری، با کمک مالی هلال احمر ترکیه به کسب‌وکارهای کوچک، توانست مغازه‌ای اجاره کند و به فروش لوازم ماهیگیری و شکار مانند طعمه، تور و چاقو روی آورد. او اتاق پشت مغازه را به فضای زندگی خود و دخترانش تبدیل کرده است، زیرا آلرژی شدید دخترانش در چادر و خانه کانتینری تشدید شده بود.

ارول که هنوز تحت تأثیر خاطرات ساختمان‌های فروریخته در سمعان‌داغ است، در یک تماس ویدئویی با آسوشیتدپرس گفت که تنها یک آرزو دارد: «این که به یک خانه یک طبقه نقل مکان کنم که اطراف آن آپارتمان‌های بلند نباشد.»

«وعده‌های عملی نشده»

اوزگور اوزل، رهبر حزب جمهوری‌خواه خلق (CHP)، بزرگ‌ترین تشکل مخالفان ترکیه، روز چهارشنبه در بازدید از یک گورستان در آدیامان، به «وعده‌های عملی نشده» اردوغان اعتراض کرد. اردوغان در بهار ۲۰۲۳ و در بحبوحه کارزار انتخاباتی‌اش وعده داده بود که بیش از ۳۰۰ هزار واحد مسکونی را در عرض یک سال بازسازی کند.

مراد کوروم، وزیر شهرسازی ترکیه، روز سه‌شنبه هشدار داد که وقوع یک زلزله بزرگ در استانبول، بزرگ‌ترین شهر ترکیه، می‌تواند پیامدهای فاجعه‌باری داشته باشد. سواحل جنوبی این شهر تنها حدود ۱۵ کیلومتر با گسل شمال آناتولی فاصله دارد.

این وزیر ترکیه هشدار داد که «استانبول توان مقاومت در برابر یک زلزله بزرگ دیگر را نخواهد داشت» و افزود «میلیون‌ها نفر از برادران و خواهران استانبولی ما در ۶۰۰ هزار واحد مسکونی زندگی می‌کنند که ممکن است فرو بریزند.»

در سال ۱۹۹۹، زلزله‌ای به بزرگی ۷/۴ ریشتر جان ۱۷ هزار نفر را گرفت که حدود یک هزار نفر از آن‌ها در استانبول بودند. با وجود تلاش‌ها برای نوسازی شهری، بسیاری از ساختمان‌های این شهر هنوز با استانداردهای ضدزلزله مطابقت ندارند.

ترکیه در فکر تسلط امنیتی بر سوریه

اکنون آنکارا قصد دارد در سوریه جدید نقش اصلی را ایفا کند و خلاء ایجاد شده با خروج جمهوری اسلامی ایران، متحد اصلی بشار اسد را خود پر کند. این اقدام ممکن است باعث رقابت با کشورهای عربی حوزه خلیج فارس و نگرانی اسرائیل شود.

رجب طیب اردوغان، رئیس جمهوری ترکیه روز سه‌شنبه در آنکارا مشتاقانه میزبان ابومحمد الجولانی، رهبر سازمان حیات تحریر الشام و رئیس جمهوری موقت سوریه بود.

چهار منبع آگاه به خبرگزاری رویترز گفتند که انتظار می‌رود دو طرف درباره ایجاد پایگاه‌های نیروی هوایی ترکیه در مرکز سوریه توافقاتی را داشته باشند. به گفته آن‌ها هدف از این کار این است که ترکیه به نیروی موثر و تأثیرگذار بلامنازع در سوریه تبدیل شود و حامی حکومت دست‌نشانده خود در سوریه باشد. همچنین انتظار می‌رود با این اقدام ترکیه بتواند با مبارزان کرد سوری که ترکیه همیشه آن‌ها را دشمن تصور کرده و مبارزه کرده است آسان‌تر مقابله کند.

در عین حال گفته می‌شود که دولت ترکیه قصد دارد با امضای این توافقنامه از حکومت سوریه در برابر هر گونه دشمن خارجی حمایت کند و حتی در صورت لزوم پشتیبانی نظامی انجام دهد.

ترکیه که عضو مهم ناتو است در طول سال‌های گذشته از مخالفان مسلح و سیاسی سوریه علیه اسد، که در پایان دسامبر در یک حمله سریع به رهبری نیروهای الجولانی سرنگون شد، حمایت کرده است.

اکنون آنکارا قصد دارد در سوریه جدید نقش اصلی را ایفا کند و خلاء ایجاد شده با خروج ایران، متحد اصلی بشار اسد را خود پر کند. این اقدام ممکن است باعث رقابت با کشورهای عربی حوزه خلیج فارس و نگرانی اسرائیل شود. به‌ویژه که عربستان سعودی و قطر و امارات متحده عربی در حال سرمایه‌گذاری‌های سنگین در سوریه هستند و این مسئله می‌تواند به یکی از جنبه‌های عرصه رقابت با ترکیه تبدیل شود. اسرائیل نیز بخش‌هایی از سوریه را تصرف کرده و در اقدامی غیرقابل توجیه زیربناهای امنیتی و نظامی سوریه را به محض سقوط بشار اسد نابود کرده است. حالا اسرائیل نگران است با حضور تمام عیار نظامی ترکیه در سوریه برتری نسبی که در حال حاضر در این کشور به لحاظ نظامی و امنیتی به‌دست آورده است را از دست بدهد. این

موضوع خود می‌تواند به یک وجه دیگر از رقابت‌های خارجی در سوریه تبدیل شود. رقابت سه جانبه ترکیه، کشورهای عربی و اسرائیل می‌تواند به چالش جدید در سوریه و متعاقباً رقابت‌های منطقه‌ای تبدیل شود.

به گفته این چهار منابع آگاه که از جمله یک مقام امنیتی سوریه، دو مقام امنیتی خارجی مستقر در دمشق و یک مقام ارشد اطلاعاتی را شامل می‌شود که به رویترز خبر داده‌اند، امکان ایجاد دو پایگاه ترکیه در منطقه بیابان مرکزی سوریه به‌عنوان بخشی از توافق مورد بحث قرار گرفته است. این پایگاه‌ها ممکن است در فرودگاه نظامی پالمیرا و پایگاه تی فور ارتش سوریه، که هر دو در استان حمص قرار دارند، ایجاد شوند. این توافق همچنین ممکن است استفاده از حریم هوایی سوریه برای مقاصد نظامی و آموزش نیروهای جدید ارتش سوریه را شامل شود. یکی از مقامات دفتر ریاست جمهوری سوریه تأیید کرد که محمد الجولانی با رجب طیب اردوغان در خصوص آموزش ارتش جدید سوریه و همکاری‌های نظامی گفت‌وگوهای مفصل و طولانی‌ای کرده است.

نهایی شدن توافق اردوغان و جولانی

رئیس جمهور ترکیه تأکید کرد که در دیدار با ابومحمد الجولانی، آنکارا تصمیم‌های مهمی اتخاذ کرد که می‌تواند آینده منطقه را تغییر دهد. اردوغان گفت: مسائل متعددی در زمینه‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفت و ما تصمیمات مهمی را اتخاذ کردیم که آینده ما را ترسیم خواهد کرد. او عنوان داشت که ترکیه بر اساس دیدگاه استراتژیکی فعالیت می‌کند که هدف از آن تحکیم جایگاهش در عرصه بین‌الملل است. رئیس جمهور ترکیه، تصریح کرد که کشورش از طریق تحرکات استراتژیک خود در سیاست خارجی، در حال دستیابی به یک جایگاه محوری است. اردوغان عنوان داشت: ما در حال تقویت جایگاه کشورمان از طریق بهره‌برداری از میراث غنی هستیم که آن را از تاریخ و فرهنگمان گرفته‌ایم. اردوغان افزود که کشورش به اجرای طرح‌های سیاسی و اقتصادی خود بر اساس یک چشم‌انداز بلندمدت ادامه می‌دهد. او افزود: ما بر اساس طرح‌هایی عمل می‌کنیم که تأثیر آن را در قرن آتی بر جای خواهد گذاشت. رجب طیب اردوغان، رئیس جمهور ترکیه در کنفرانس خبری مشترک با ابومحمد الجولانی (احمد الشرع)، رئیس جمهور انتقالی سوریه که به ترکیه سفر کرده است، گفت: فصل جدیدی نه تنها در سوریه بلکه در کل منطقه آغاز شده است. به گزارش شبکه اطلاع‌رسانی تدبیر و امید؛ اظهارات اردوغان به شرح زیر است:

مردم سوریه بیش از ۱۳ سال از ظلم و کشتار به اشکال مختلف آن رنج برده‌اند. با وجود قساوت و وحشیگری که سوری‌ها متحمل شدند، از مبارزه دست نکشیدند تا به پیروزی رسیدند. فصل جدیدی نه تنها در سوریه بلکه در کل منطقه آغاز شده است. این سفر رئیس جمهور سوریه به کشورمان تاریخی است. در دوره آتی شاهد افزایش سفرها و دیدارها با طرف سوری خواهیم بود. با رئیس جمهور سوریه در مورد گام‌های لازم برای دستیابی به امنیت و ثبات اقتصادی در سوریه گفت‌وگو کردم.

رئیس جمهور سوریه آمادگی خود را برای ارائه حمایت‌های لازم در مقابله با سازمان‌های تروریستی به هر شکلی اعلام کردم. بر لزوم وجود یک اداره سوری که منعکس‌کننده اراده مردم باشد، تأکید کردیم. تحریم‌های بین‌المللی علیه سوریه مانع رشد این کشور شده و ما در تلاش برای لغو آن‌ها هستیم. روابطمان با سوریه را در همه زمینه‌ها تقویت خواهیم کرد. ما معتقدیم که سوری‌هایی که منطقه را با مبارزه خود الهام بخشیدند، در ساخت دوباره وطن خود موفق خواهند شد. ضروری است که کشورهای عربی و اسلامی از دولت جدید در سوریه حمایت کنند. جولانی نیز در این نشست گفت: مردم سوریه حمایت ترکیه از خود را فراموش نخواهند کرد. اظهارات وی به شرح زیر است:

روابط بین سوریه و ترکیه در طول تاریخ و جغرافیا گسترده است. ما بر تبدیل رابطه با ترکیه به یک شراکت استراتژیک عمیق در همه زمینه‌ها تأکید می‌کنیم. از تلاش و اشتیاق آقای اردوغان برای موفقیت مرحله انتقالی در سوریه قدردانی می‌کنیم. کار بر روی پرونده‌های بزرگ با ترکیه را آغاز کرده‌ایم که در صدر آن‌ها تدوین استراتژی مشترک برای مقابله با تهدیدات امنیتی است. آماده‌ایم تا از بازسازی شهرهای ویران شده در سوریه حمایت کنیم.

تحلیل‌گران معتقدند که هیأت تحریر شام در حال هماهنگی با گروه‌های سوری تحت حمایت ترکیه در ارتش ملی سوریه است، هرچند که نیروهای این ارتش هنوز به‌طور کامل وارد میدان نبرد نشده‌اند. ارتش ملی سوریه تخمین زده می‌شود که حدود ۴۰ هزار جنگ‌جو داشته باشد، اما این ارتش از گروه‌های مختلفی تشکیل شده که در مناطق مختلف شمال سوریه مستقر هستند و در واقع تحت کنترل ترکیه قرار دارند. این وضعیت به دلیل تقسیمات فتوادی در سوریه است که باعث شده دولت مرکزی قدرت خود را به‌طور کامل بر همه مناطق اعمال نکند.

هدف اصلی ترکیه در سوریه، مقابله با نیروهای خودمدریتی دموکراتیک کرد(روزآوا) است که آن‌ها را امتداد حزب کارگران کردستان (PKK) می‌داند. این هدف شامل نیروهای کردی است که در مبارزه با داعش پیروز شدند و بخش‌هایی از شمال شرقی سوریه را تحت کنترل خود دارند. پیوندهای ترکیه با هیات تحریر شام که آن را نیز به‌عنوان یک سازمان تروریستی معروف است، وضعیت پیچیده‌ای دارد. در حالی که آنکارا همچنین مرزهای استان ادلب را کنترل می‌کند و از این طریق، هیات تحریر شام به تجارت و مالیات‌های ترکیه وابسته است. با این حال، پیش‌تر گروه اسلامی پیش‌تر با گروه‌های تحت حمایت ترکیه نیز درگیر شده است. دارین خلیفه از گروه بین‌المللی بحران اظهار داشته است: «ترکیه محافظ اصلی ادلب است و حامی بسیار مهمی برای این استان است که هیات تحریر شام نمی‌تواند آن را نادیده بگیرد. اما این یک رابطه پیچیده است و نوساناتی دارد. با این حال، ترکیه این گروه را تهدید اسلامی نمی‌بیند. برعکس، این یک واسطه مفید است که در نگهداشتن پناهندگان سوری در آن سوی مرز و مقابله با گروه‌های جهادی مفید واقع می‌شود.»

هنگامی که ادلب تحت حکومت «دولت نجات سوریه»، که تحت کنترل هیات تحریر شام اداره می‌شد کمیسیون تحقیق سازمان ملل در خصوص سوریه در گزارشی که در سپتامبر سال گذشته منتشر شد، اعلام کرد که مستنداتی از «شکنجه و اعدام زندانیان» در مناطق شمال غرب سوریه که تحت کنترل هیات تحریر شام هستند، جمع‌آوری کرده است. ناتاشا هال، پژوهشگر ارشد برنامه خاورمیانه در مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی، گفته است که هیئت تحریر شام «بی‌تردید قدرتمندترین، منضبط‌ترین و مالی‌ترین گروه مخالف» است. او افزوده است: «این گروه کنترل بسیار محکمی بر بخش‌های مختلف اقتصادی در ادلب دارد و با مشت آهنین حکومت کرده‌اند- تلاش می‌کنند هر نوع مخالفتی را از بین ببرند.»

اکنون رئیس جمهور ترکیه می‌گوید: «من به رئیس جمهور سوریه بر آمادگی‌مان برای ارائه حمایت‌های لازم جهت رویارویی با گروه‌های تروریستی تاکید کردم.»

او افزود: «ما برای برداشتن تمامی تحریم‌ها علیه سوریه تلاش خواهیم کرد. تحریم‌های بین‌المللی علیه سوریه مانع از رشد این کشور می‌شود.»

در همین حال، الجولانی در کنفرانس مشترک خبری با اردوغان گفت: «مردم سوریه ایستادگی ترکیه در کنار خود را فراموش نخواهند کرد. روابط میان سوریه و ترکیه در طول تاریخ و جغرافیا امتداد داشته است.

او افزود: ما تلاش و اهتمام اردوغان برای موفقیت آمیز بودن مرحله انتقالی در سوریه را ارج می‌نهیم. ما بر تبدیل شدن روابط با ترکیه به شراکت استراتژیک عمیق در تمامی زمینه‌ها تاکید می‌کنیم.

الجولانی گفت: ما بر آمادگی‌مان برای تحکیم تبادل تجاری میان دو کشور به‌ویژه در عرصه بازسازی‌ها تاکید کردیم. تهدیدهایی که مانع از وحدت سوریه می‌شود به‌ویژه در شمال شرق کشور مورد بررسی قرار گرفت.»

الجولانی از اردوغان برای سفر به سوریه دعوت کرد.

مظلوم عبدی

حمله گروه‌های نیابتی ترکیه به مردم کرد(روزآوا)

ارتش ملی سوریه که هم‌چنان بخشی از ائتلاف گروه‌های مخالف سوریه به رهبری هیات تحریر الشام است، از دسامبر ۲۰۲۴ در حال حمله به نیروهای دموکراتیک سوریه تحت رهبری کردها در شمال سوریه هستند.

در این میان، درگیری‌های شدید در اطراف سد تشرین به کانون توجه تبدیل شده است. طبق گزارش انجمن غیر دولتی شمال شرق سوریه- ائتلافی از سازمان‌های بین‌المللی که در شمال شرق سوریه فعالیت می‌کنند- این سد از ۱۰ دسامبر که در جریان درگیری‌ها آسیب دیده، از کار افتاده است و بیش از ۴۱۳ هزار نفر از ساکنان مناطق منبج و کوبانی از آب و برق محروم شده‌اند. ارتش ملی سوریه طبق دستور مستقیم ترکیه این حملات را انجام می‌دهد. علاوه بر این، ترکیه از طریق نیروهای نیابتی خود، نیروهای کرد در مناطق تحت کنترل کردها در شمال سوریه را هدف قرار می‌دهد.

ترکیه هم‌چنین از وزنه دیپلماتیک خود برای محدود کردن هر گونه حضور معنادار کردها در ساختار سیاسی جدید استفاده می‌کند. هاکان فیدان، وزیر خارجه ترکیه و ابراهیم کالین، رئیس سازمان اطلاعات ملی این کشور در دیدارهای کلیدی با رهبران در دمشق و بغداد شرکت کرده‌اند. استراتژی اصلی

آنکارا جلوگیری از ادغام نیروهای دموکراتیک سوریه در ارتش سوریه به هر شکلی است و هم‌زمان از ادامه موجودیت مدیریت خودگردان شمال و شرق سوریه جلوگیری می‌کند.

اداره خودگردان دموکراتیک کردی به دنبال یک راه‌حل سیاسی دموکراتیک برای آوردن ثبات به سوریه است. آنکارا با این طرح مخالف است و گفته می‌شود که از دولت موقت جدید سوریه به رهبری هیات تحریرالشام خواسته است که چنین اقدامی را مسدود کند زیرا آن را گامی به سوی خودگردانی کامل کردها می‌بیند. نیروهای نیابتی ترکیه در شمال سوریه به دنبال وارد کردن فشار نظامی به نیروهای دموکراتیک سوریه برای تحمیل اراده ترکیه هستند. ارتش ترکیه از طریق گلوله‌باران توپخانه‌ای و حملات هوایی به هدف‌های نیروهای دموکراتیک سوریه، گروه‌هایی مانند ارتش ملی سوریه را در درگیری با نیروهای دموکراتیک سوریه به‌طور کامل پشتیبانی می‌کند. ترکیه همچنین امیدوار است که احتمالاً شورش‌هایی در میان قبایل عرب و گروه‌های عرب در داخل نیروهای دموکراتیک سوریه ایجاد کند.

نیروهای دموکراتیک سوریه بازبگر اصلی در شمال شرق سوریه بوده و دارای نیروی نظامی قوی و حمایت جمعیت محلی هستند. حتی اگر مقامات جدید سوریه به‌طور موقت موفق به تصرف مناطق تحت کنترل نیروهای دموکراتیک سوریه، از طریق یک عملیات نظامی مشترک با ترکیه شوند، باید با یک شورش خونین دیگر از کردها در شمال شرق کشور روبه‌رو شوند.

نیروهای دموکراتیک سوریه به‌عنوان نیروی اصلی در مبارزه با داعش شناخته شده است. با وجود برخوردهای گاه‌به‌گاه هیئت تحریر الشام و نیروهای کرد تا حد زیادی از درگیری با یکدیگر دوری کرده‌اند. به همین دلیل، احتمالاً، تهدیدات دولت سوریه به رهبری احمد الشرع بیش‌تر از جنس تاکتیک‌های مذاکره باشد تا مواضع قطعی. اما اگر نیروهای کرد با تجربه جنگی خود به ارتش سوریه ملحق شوند، این امر می‌تواند مزیت بزرگی برای دمشق و ترکیه باشد. نمونه نزدیک آن هم‌گرایی نیروهای پیشمرگه اقلیم کردستان با ارتش ترکیه است.

دو گروه بزرگ در سوریه یعنی کردها و هیات تحریرالشام، باید درک کنند که مذاکرات هرچند سخت، هزینه کم‌تری از هرگونه درگیری نظامی دارد. چنین درگیری‌هایی برای هر دو طرف و مردم سوریه هزینه‌بر خواهد بود و آینده سوریه را به خطر می‌اندازد. تا زمانی که در مسائل اصلی اختلافی توافقی حاصل نشود، طرفین حداقل می‌توانند بر سر حفظ وضعیت موجود توافق کنند و همکاری در مسائل کلیدی مانند تقسیم منابع و تمرکززدایی را آغاز کنند.

نیروهای دموکراتیک سوریه گامی به سوی این جهت برداشته است. حالا نوبت دولت موقت سوریه تحت رهبری هیات تحریرالشام است که تکلیف خود روشن کند.

یک اقدام عمده‌ای که دمشق می‌تواند انجام دهد، اعلام آتش‌بس در برخی جبهه‌ها مانند سد تشرين و پل قراقوزاک است که زیرساخت‌های مدنی به دلیل درگیری‌های شدید تهدید می‌شود. تمام طرف‌های اصلی در سوریه باید اطمینان حاصل کنند که همه مسائل حل نشده تنها از طریق مذاکرات در یک رابطه برابر حل خواهد شد و دیگر هیچ‌گونه جنگی گزینه مناسبی نیست. سوریه یک جامعه چندملیتی است که شامل عرب‌های سنی، کردها، آشوری‌ها، ارمنه، ترکمن‌ها، علوی‌ها و ایرذی‌ها می‌شود. همه آن‌ها باید بپذیرند که برای تضمین آزادی و رفاه خود، باید سوریه را به‌طور جمعی بازسازی کنند.

با بازگشت تحولات سوریه به سرخط رسانه‌های جهان، جناح‌های مختلف سوری به ویژه با توجه به نقش پیچیده استقرار سازمان‌های مسلح در این کشور، به موضوع بحث و پرسش تبدیل شده‌اند.

این نقشه از جمله شامل گروه‌های اسلام‌گرای تندرو مانند «هیات تحریر شام» است که اکنون در دمشق مستقر شده است. اما در کنار این گروه‌ها، نیروهای دیگری نیز با گرایش‌های متفاوت حضور دارند که نیروهای دموکراتیک سوریه یکی از مهم‌ترین آن‌ها است.

نام نیروهای دموکراتیک سوریه به جنگ داخلی سوریه گره خورده که سال ۲۰۱۱ آغاز شد. اما تاسیس رسمی آن در پاییز ۲۰۱۵ در شهر قامشلی استان حسکه، یکی از مناطق عمدتاً کردنشین مرزی در شمال سوریه، اعلام شد. این منطقه، صحنه اصلی فعالیت‌های این نیروها بوده است.

نیروهای دموکراتیک سوریه از همان ابتدا به‌عنوان یک نیروی دموکراتیک در روزآوا سیاست‌گذاری کرده و از حمایت مردم منطقه برخوردار است. نیروهای دموکراتیک سوریه در بیانیه معرفی خود اعلام کردند که ائتلافی نظامی-ملی هستند که تمام سوری‌ها از جمله کردها، عرب‌ها، ترکمن‌ها و آشوری‌ها را در بر می‌گیرند. هدف اصلی آن‌ها، شکست داعش و بازپس‌گیری تمام سرزمین‌هایی بود که این گروه در آن‌ها پیشروی کرده بود. هم‌چنین برقراری یک جامعه دموکراتیک در منطقه.

اما تشکیل این نیرو، مناطق تحت کنترل آن‌ها و دستاوردهایشان در شمال شرق سوریه، که به مرزهای جنوبی ترکیه نزدیک است، واکنش منفی دولت آنکارا را در پی داشت.

نیروهای دموکراتیک سوریه موفق شدند داعش را از چندین منطقه استراتژیک بیرون کنند و کنترل مناطق گسترده‌ای در شمال شرق سوریه را در دست بگیرند. از جمله برجسته‌ترین نبردهای آن‌ها می‌توان به نبرد کوبانی در سال ۲۰۱۵ اشاره کرد که هبه یک حماسه جهانی تبدیل شد.

پس از مجموعه‌ای از پیروزی‌های نظامی، در ماه مارس ۲۰۱۹، اعلام شد که داعش شکست خورده است. اما به‌جای تقویت جایگاه نیروهای دموکراتیک، نیروهای ائتلاف بین‌المللی و دولت ترکیه، دچار این نگرانی شدند که هر لحظه ممکن است سیاست‌های این نیرو به سایر کشورهای منطقه، به‌ویژه به جوامع کردی سرایت کند.

این نگرانی‌ها با اعلام خروج بیشتر نیروهای آمریکایی از سوریه از سوی دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور وقت آمریکا در همان سال بیش‌تر شد. تنها تعداد محدودی از نیروهای آمریکایی، صرفاً برای تامین امنیت تاسیسات نفتی منطقه که دارای ذخایر مهم نفتی است، در آن‌جا باقی ماندند.

این عقب‌نشینی به‌عنوان نشانه‌ای از باز گذاشتن دست دولت و ارتش ترکیه و نیروهای نیابتی آن به نیروهای دموکراتیک سوریه بود، به‌ویژه در شرایطی که از قبل ترکیه در کمین برای حمله به این نیروها بود و کانتون عفرین روژآوا را به اشغال نظامی خود درآورده بود و حتی حامی داعش بود. آنکارا که سال‌ها با فعالیت‌های نیروهای کردی و در راس همه حزب کارگران کردستان (پ.ک.ک)، چه در سوریه و چه در عراق، مقابله کرده است. مشکلات نیروهای دموکراتیک و رهبران کرد آن تنها محدود به ترکیه نیست. دولت پیشین و کنونی سوریه نیز مانند آنکارا، اعلام خودگردانی دموکراتیک از سوی کردها در مناطق تحت کنترل‌شان در سال ۲۰۱۶ را محکوم کرده بودند.

با توجه به نگرانی آنکارا از گسترش فعالیت کردها و پیامدهای احتمالی آن یعنی تبدیل پیشرفت‌های نظامی به دستاوردهای سیاسی و اجتماعی و فرهنگی، ترکیه در این سال‌ها، همواره علیه نیروهای دموکراتیک سوریه حملات زمینی و هوایی انجام داده است.

گزارش‌ها نشان می‌دهد که در جریان جنگ اسرائیل در غزه که از ۷ اکتبر ۲۰۲۳ آغاز شد، حملات ترکیه به نیروهای دموکراتیک شدت گرفته است. پیروزی‌های نظامی نیروهای دموکراتیک سوریه علیه داعش باعث شد که مناطقی با جمعیت عمدتاً عرب نیز تحت کنترل این نیروها قرار گیرند. اداره خودگردان دموکراتیک شمال و شرق سوریه نیز شامل مناطقی است که ساکنانی از اقلیت‌های مسیحی شامل آشوری‌ها، ارمنی‌ها و سریانی‌ها، و همین‌طور جوامع ایزدی، ترکمن و چچنی را در برمی‌گیرد. این ترکیب جمعیتی، کار اداره خودگردان شمال و شرق را پیچیده‌تر می‌کند.

در اوت ۲۰۲۴، نیروهای دموکراتیک وارد دومین موج درگیری با عشایر عرب در حومه دیرالزور شدند. این درگیری‌ها پس از رویارویی مشابهی در سپتامبر ۲۰۲۳ رخ داد. در آن روزها هم‌زمان، گروه‌های مسلح وابسته به ایران حملات هماهنگی علیه پایگاه‌های نیروهای دموکراتیک در چندین شهر و روستا در حومه دیرالزور انجام دادند.

از سوی دیگر گروه‌های جهادی فعال در جنگ داخلی سوریه، به ویژه داعش، گروه‌های مخالف سوری تحت حمایت ترکیه، و همین‌طور گروه‌های مرتبط با القاعده و هم‌پیمانان آن‌ها، هیات تحریر الشام از جمله دشمنان دیردینه دیگر نیروهای دموکراتیک سوریه هستند. تشکیلات نیروهای دموکراتیک سوریه شامل گروه‌ها و گردان‌های مسلح متعددی است. «یگان‌های مدافع خلق» که یک نیروی کرد است، اکثریت اعضای نیروهای دموکراتیک را تشکیل می‌دهد و به‌عنوان هسته مرکزی این نیرو عمل می‌کند. اما با پیشروی نیروهای دموکراتیک در مناطق عرب‌نشین، تعداد جنگ‌جویان عرب در این نیرو افزایش یافته است.

فهرست گروه‌های مسلح تحت امر نیروهای دموکراتیک سوریه شامل گروه‌های مختلفی است، از جمله:

شورای نظامی مسیحی سریانی: این گروه شبه‌نظامی سریانی در سال ۲۰۱۲ با حمایت دولت سوریه در شهر قامشلی شکل گرفت. این گروه در ابتدا زیرمجموعه حزب اتحاد سریانی بود که به حزب کارگران کردستان نزدیک است و پس از آن به نیروهای دموکراتیک سوریه پیوست.

نیروهای صنایع: این نیرو عمدتاً از جنگ‌جویان قبیله شمر تشکیل شده که یکی از قبایل برجسته عرب در مناطق روستایی شمالی استان حسکه به شمار می‌آید.

ارتش انقلابیون (جیش الثوار): یک گروه مسلح چند ملتی که ابتدا با یگان‌های مدافع خلق متحد شد و بعدها به نیروهای دموکراتیک سوریه پیوست. این گروه در سال ۲۰۱۵ از بقایای ارتش آزاد سوریه شکل گرفت که ساختار آن تا اواخر سال ۲۰۱۲ از بین رفته بود.

تیپ ترکمن سلجوقی: این سازمان در اوایل سال ۲۰۱۳ تشکیل شد و در ابتدا از حمایت ترکیه برخوردار بود، اما این رابطه بعدها دچار تنش شد. تیپ ترکمن سلجوقی در ماه اوت ۲۰۱۵ به ارتش انقلابیون روژآوا پیوست و بعدها بخشی از نیروهای دموکراتیک سوریه شد. برخلاف گروه‌های ترکمن وابسته به ترکیه، این لشکر با یگان‌های مدافع خلق کرد متحد بود.

یگان‌های مدافع زنان: شریک اصلی نیروهای دموکراتیک سوریه که با افزایش تعداد زنان جنگ‌جو در یگان‌های مدافع خلق تشکیل شد. اما دولت ترکیه، اصرار دارد که به دو جزء اصلی آن یعنی یگان‌های مدافع خلق و یگان‌های مدافع زنان اشاره کند که از نظر آنکارا «سازمان‌های تروریستی» هستند.

به گزارش بخش مانی‌تورینگ بی‌بی‌سی «اتاق عملیات آتشفشان فرات» که یک اتاق عملیات مشترک است، نیروهایی از یگان‌های مدافع خلق و لشکر انقلابیون رقه را در بر می‌گیرد که عمدتاً متشکل از جنگ‌جویان عرب هستند.

مظلوم عبدی فرمانده کل نیروهای دموکراتیک سوریه، ریاست این ائتلاف از سازمان‌های مسلح را بر عهده دارد. این فرمانده کرد، پیش‌تر سیاست‌های آمریکا در قبال سوریه از جمله در دوره اول ریاست جمهوری ترامپ را مورد انتقاد قرار داده بود.

به گفته دیدبان حقوق بشر سوریه، عبدی نقشی برجسته در میدان‌های نبرد و همچنین در تلاش‌های دیپلماتیک برای برقراری ارتباط با رهبران غربی ایفا کرده است.

وی در شهر کوبانی (عین‌العرب) در استان حلب متولد شده است و با نام‌های مستعار زیادی شناخته می‌شود. نام واقعی او فرهاد عبدی شاهین است، اما از جمله با نام مستعار «ژنرال مظلوم کوبانی» شهرت یافته است. پس از آن که ترکیه او را به تروریسم متهم کرد، از اسامی مختلف دیگری نیز برای فرار از تعقیب قضایی اینترنتی استفاده کرد.

عبدی در سال ۱۹۹۰، دوست نزدیک عبدالله اوجالان، رهبر حزب کارگران کردستان، بود. مقامات سوریه چندین بار او را به دلیل فعالیت‌های سیاسی‌اش بازداشت کردند. او پس از آخرین بازداشت، در سال ۱۹۹۷ به اروپا رفت. تا زمان حمله آمریکا به عراق در سال ۲۰۰۳ در اروپا ماند و پس از آن برای برعهده گرفتن مسئولیت‌های سیاسی به کردستان عراق بازگشت.

پیش از آغاز جنگ داخلی سوریه، عبدی چهره‌ای شناخته شده در میان مردم سوریه نبود. اما با آغاز جنگ، نام او به دلیل نقش مهمی که در درگیری‌ها ایفا کرد، به سرعت مطرح شد. او پس از هدایت موفقیت‌آمیز نبردهایی در شمال سوریه، از جمله مقابله با داعش، به یکی از چهره‌های برجسته نظامی تبدیل شد.

با شروع جنگ در سوریه، عبدی فرماندهی یگان‌های مدافع خلق کرد را بر عهده داشت. او در سال ۲۰۱۴ مذاکراتی را با واشنگتن برای تشکیل ائتلافی علیه داعش هدایت کرد. با تاسیس نیروهای دموکراتیک سوریه در سال ۲۰۱۵، عبدی فرماندهی این نیروها را بر عهده گرفت.

صالح مسلم

نظر صالح مسلم در رابطه با تحولات اخیر سوریه

صالح مسلم به همراه خانم سینم محمد، نخستین سخن‌گویان روزآوا بودند. این سخن‌گویان، فقط برای یک دوره معین انتخاب می‌شوند. من (بهرام رحمانی) با هر دوی این رفقا در سال ۲۰۱۴، گفت‌وگو کرده بودم. و به‌طور جداگانه یک گفت‌وگوی تصویری نیز با صالح مسلم داشتم که این گفت‌وگوها در شبکه‌های اجتماعی در دسترس هستند از جمله در لینک زیر این مطلب.

صالح مسلم در گفت‌وگو با مدیانیوز ضمن بررسی نقش ترکیه و دولت انتقالی در آینده سوریه این موضوع را مورد بررسی قرار داد که با آغاز گفت‌وگوهای میان کردهای سوریه و هیات تحریر الشام، فرصتی برای شکل‌گیری یک سوریه دموکراتیک و همه‌شمول در حال ظهور است؛ اما چالش‌های بزرگی هم‌چنان بر سر راه این مذاکرات قرار دارد.

«صالح مسلم» مسئول روابط خارجی حزب اتحاد دموکراتیک (PYD) روز گذشته در مصاحبه‌ای مفصل با تلویزیون مدیانیوز که به زبان انگلیسی انجام شد، به بررسی موضوع خودمختاری کردها در سوریه، نقش ترکیه و دولت انتقالی هیئت تحریر الشام (HTS) به عنوان عناصر کلیدی شکل‌دهنده آینده سوریه و چشم‌انداز صلح پرداخت که در ادامه می‌آید.

صالح مسلم:

اول از همه، به همه مردم سوریه به خاطر این پیروزی تبریک می‌گویم. آنها توانسته‌اند از شر حکومت مستبدی که نزدیک به ۶۰ سال سوریه را کنترل کرده بود، خلاص شوند. به‌ویژه این HTS که اکنون قدرت را در دمشق به دست گرفته است. آن‌ها اکنون حکومت می‌کنند و درباره هم‌زیستی با تمام اجزای سوریه صحبت می‌کنند.

کردها، سریانی‌ها و دیگر جوامع (و هم‌چنین از نظر دینی با ایزدی‌ها، مسیحیان، علویان و شیعیان - همگی می‌توانند در یک سوریه دموکراتیک با هم زندگی کنند. این یک گام بزرگ به سوی سوریه دموکراتیکی است که ما برای آن مبارزه می‌کنیم.

در مورد گفت‌وگو، باید بگویم فکر می‌کنم صحبت درباره آن هنوز زود است، زیرا هنوز به دو یا سه روز دیگر نیاز داریم. اما ما به‌دنبال راه‌هایی برای برقراری ارتباط با آن‌ها هستیم. شاید بتوانیم به دمشق برویم و آنها هم به دیدار ما بیایند. ما در حال تلاش و جست‌وجوی راه‌ها هستیم.

شاید اکنون برخی تماس‌ها از طریق میانجی‌هایی مانند ائتلاف بین‌المللی برای شکست داعش وجود داشته باشد، اما فکر می‌کنم باید رودررو یا با گردهمایی با یکدیگر، مشکلات سوری‌ها را بررسی کنیم.

البته درباره گذشته، همه می‌دانند که HTS پیشینه‌ای دارد. ابتدا جبهه‌النصره بود و در ابتدا جهادگرایانی در آن حضور داشتند.

اما اکنون آن‌ها تلاش می‌کنند تغییر کنند. ما نیز تلاش خواهیم کرد که به آن‌ها کمک کنیم تا در این تغییر موفق شوند و بتوانند با تمام سوری‌ها، منظورم اجزای مختلف سوریه، تعامل داشته باشند.

اما مشکل آن‌ها نیستند، مشکل گروه دیگری است که با آن‌ها هماهنگ هستند، یعنی ارتش ملی سوریه. (SNA)

این گروه کاملاً متفاوت است. این گروه مزدورانی هستند که توسط ترکیه استفاده می‌شوند و ترکیه آن‌ها را در بسیاری از مناطق به کار برده است. آن‌ها در لیبی، سومالی، کنیا، آذربایجان و اکنون این‌جا از آن‌ها استفاده می‌کنند.

ترکیه SNA را علیه ما تحریک می‌کند و هم‌چنان در مناطق ما درگیری‌هایی وجود دارد، منظورم بین مدیریت خودگردان و نیروهای دموکراتیک سوریه با این گروه‌ها در منبج و سایر مناطق است.

و حملات آنها هنوز متوقف نشده است. حتی دولت ترکیه (خودش)، آن‌ها هم‌چنان از طریق مرز با استفاده از پهپادها، توپخانه و غیره حمله می‌کنند. اما ما تلاش می‌کنیم توافق خوبی با HTS در دمشق حاصل کنیم. آتش‌بس اخیر با میانجی‌گری ایالات متحده و فرایند گفت‌وگو با مدیریت خودگردان شمال و شرق سوریه

شرایط و اهداف این گفت‌وگو چیست؟ AANES چگونه برنامه‌ریزی می‌کند تا در چارچوب سیاسی جدید، از حفاظت و نمایندگی مناطق تحت رهبری کردها اطمینان حاصل کند؟

صالح مسلم:

ما در تلاشیم تا تمام اجزای مدیریت خودگردان دموکراتیک در مناطق خود، به‌ویژه در شمال شرق سوریه، و هم‌چنین احزاب کرد، در قالب یک هیأت مشترک برای این گفت‌وگو با مقامات جدید دمشق همکاری کنند. ما منتظر این هستیم و از سوی دیگر، نیروهای خودمان را داریم، نیروهای دفاع از خود. اگر حمله‌ای به مناطق ما صورت گیرد، سعی خواهیم کرد از مناطق خود محافظت کنیم.

ما از خود دفاع می‌کنیم و این همان کاری است که انجام می‌دهیم. اما در حال حاضر هنوز زود است که درباره مذاکرات جاری صحبت کنیم. امیدواریم که در آینده‌ای نزدیک بتوانیم تماس‌هایی برقرار کنیم و به برخی توافق‌ها دست یابیم.

چالش ترکیه و صلح پایدار در سوریه

اقدامات ترکیه، از جمله حمایت از ارتش ملی سوریه (SNA) و گزارش‌هایی درباره جنایات در مناطقی مانند تل رفعت و منبج، هم‌چنان یک چالش بزرگ است. با توجه به این تحولات، آیا به صلح پایدار با ترکیه امیدوار هستید؟ پیش‌شرط‌های اصلی چنین گفت‌وگویی چیست؟

صالح مسلم:

ترکیه به دنبال یک امپراتوری عثمانی جدید است. منظورم این است که آن‌ها از آغاز بحران سوریه تا کنون درگیر این موضوع بوده‌اند. آن‌ها انتظاراتی دارند و در تلاش برای دستیابی به آن هستند.

مشکل این‌جاست که آن‌ها کردها را دشمن خود می‌بینند. یعنی آن‌ها موجودیت کردها را در هیچ‌کجا نمی‌پذیرند، نه فقط در ترکیه. به همین دلیل است که به ما حمله می‌کنند. اکنون ممکن است این گروه‌ها، یعنی SNA، را به مناطق ما بفرستند تا حمله کنند. اگر ترکیه از این کار دست بردارد و دست از دخالت در سوریه بکشد، فکر می‌کنم همه چیز خوب خواهد شد. ما می‌توانیم صلح کنیم و یک سوریه پایدار و صلح‌آمیز بسازیم. اما به دلیل دخالت ترکیه، انجام این کار دشوار است.

ترکیه باید این تمایلات توسعه‌طلبانه برای ایجاد امپراتوری عثمانی جدید را کنار بگذارد. آن‌ها باید به دنبال صلح باشند. اما پس از این درگیری‌ها در منبج و سایر مناطق، به‌نظر می‌رسد ترکیه هنوز این شرایط را نمی‌پذیرد. منظورم این است که آن‌ها ذهنیت و سیاست خود را نسبت به سوریه تغییر نداده‌اند و این موضوع در حال حاضر اوضاع را بسیار دشوار می‌کند.

فروپاشی رژیم اسد فرصت بازاندیشی در ساختار سوریه را فراهم کرده است. مدیریت خودگردان شمال و شرق سوریه چه نقشی برای خود در ساختن یک سوریه دموکراتیک و فراگیر در نظر دارد؟ چگونه می‌توان حقوق اقلیت‌ها و ساختارهای حکمرانی را در این چشم‌انداز ادغام کرد؟

صالح مسلم:

ما به دنبال حفظ وحدت سوریه هستیم و می‌خواهیم یک سوریه غیرمتمركز بسازیم، شاید به شیوه‌ای دموکراتیک. برخی این مدل را فدرالیسم می‌نامند و برخی دیگر از آن به‌عنوان مناطق خودمختار یاد می‌کنند.

اما در هر حال، آن‌چه که در حال حاضر در مناطق ما انجام می‌شود این است که تمام اجزای مختلف، از جمله کردها، سریانی‌ها و سایر جوامع، در کنار یکدیگر زندگی می‌کنند. ما یک قرارداد اجتماعی داریم که مانند قانون اساسی برای منطقه ما عمل می‌کند. ما معتقدیم که آن‌چه در چارچوب این اداره و قرارداد اجتماعی انجام می‌دهیم، می‌تواند برای همه مردم سوریه مناسب باشد و این مدل قابلیت گسترش به کل کشور را دارد.

البته، اگر در آینده مواردی برای بهبود این قرارداد وجود داشته باشد، می‌توانیم با دیگر شرکای سوریه جدید، حتی با دیگر طرف‌ها و مقامات دمشق، در این زمینه گفت‌وگو کنیم. ما باید به توافقی فراگیر برای همه مردم سوریه برسیم. سوریه نمی‌تواند به وضعیت قبل از سال ۲۰۱۱ بازگردد. سوریه جدید باید حقوق تمام اقوام و جوامع ساکن در این کشور را به رسمیت بشناسد. اگر ما واقعا برای صلح و ثبات در سوریه جدی باشیم، فکر می‌کنم بتوانیم به این هدف دست پیدا کنیم.

شما شخصا در جریان آزادسازی کوبانی، شهری که نماد مقاومت در برابر داعش است، با خسارات زیادی روبه‌رو شده‌اید. تجربه شما از آن دوران چگونه چشم‌انداز کنونی شما برای صلح و آشتی در سوریه را شکل داده است؟ چه پیامی برای مردم کوبانی و جامعه گسترده‌تر کردها در این دوران نامعلوم دارید؟

صالح مسلم:

ما به‌عنوان مردم کرد در طول ۱۰۰ سال گذشته، یعنی یک قرن، قربانی جنگ‌ها بوده‌ایم و مورد بی‌توجهی قرار گرفته‌ایم. همه می‌خواستند ما کردها را از بین ببرند و وجود ما را نمی‌پذیرفتند. اما حالا، پس از این مبارزه و تلاش‌ها، همه مردم جهان کردها و حقوق دموکراتیک ما را می‌شناسند. البته بهای این مبارزه بسیار سنگین بود. خون جوانان، سوری‌ها و کردها در این راه ریخته شد. خانواده ما نیز یکی از خانواده‌هایی بود که بهای این مبارزه را پرداخت کرد.

اگر نمی‌خواهیم قربانیان بیش‌تری بدهیم، باید به این وضعیت پایان دهیم و به صلح برسیم. باید در صلح زندگی کنیم. اگر دیگران، یعنی دیگر مردم سوریه، زندگی مشترک با یکدیگر را بپذیرند، مشکلی وجود نخواهد داشت. فکر می‌کنم بهایی که ما پرداخت کرده‌ایم، برای دستیابی به آزادی و دموکراسی در سوریه کافی بوده است. و امیدوارم که بتوانیم در این روزها به این هدف دست پیدا کنیم.» (مصاحبه توسط امره اردوغان از تلویزیون مدیانیوز - ترجمه به فارسی: کردپرس - سرویس ترکیه)

احتمال بازگشت داعش به درگیری‌های منطقه

بازگشت این گروه به صحنه، مقابله موثر با آن‌ها و جلوگیری از تکرار فجایع انسانی و امنیتی دشوار خواهد بود. این مسئله، به‌طور خاص برای کشورهای خاورمیانه و هم‌چنین جامعه بین‌المللی، به‌ویژه مردم کرد روژآوا، چالشی اساسی است که نیازمند توجه جدی و اقدامات هماهنگ و قاطعانه است. بیانیه فرماندهی مرکزی ایالات متحده که تایید می‌کند داعش در حال بازسازی خود در سوریه و عراق است، بر پایه افزایش نرخ حملات این سازمان در این کشورها تدوین شده است. این بیانیه تایید می‌کند که «داعش مسئولیت ۱۵۳ حمله در هر دو کشور را در شش ماه نخست سال ۲۰۲۴ بر عهده گرفته است.» این نرخ بالا نشان می‌دهد که داعش در مسیر رسیدن به دو برابر تعداد کل حملاتی است که در سال ۲۰۲۳ مسئولیت آن‌ها را بر عهده گرفته بود. طبق آخرین آمار، «از مارس ۲۰۲۳ تا مارس ۲۰۲۴، بخش مرکزی رسانه داعش مسئولیت ۱۱۲۱ حمله را بر عهده گرفته است. بر اساس داده‌های منتشر شده از سوی این سازمان، این حملات تقریباً ۴۷۷۰ قربانی به دنبال داشته که کشته یا مجروح شده‌اند. این نشان می‌دهد که سازمان مذکور برخی از نیروهای خود را مجدداً سازمان‌دهی کرده و تلاش می‌کند تا بازگشتی قدرتمندانه به صحنه داشته باشد، از همین روست که آمریکایی‌ها پیش‌بینی می‌کنند که داعش پس از چندین سال در تلاش برای بازسازی توانمندی‌های خود است.

با ایجاد اداره کل استان‌ها، ساختاری فراگیر ایجاد شد که اکنون بر استان‌ها نظارت دارد. این اداره دارای دفاتری است که بر اساس اسناد داخلی فاش شده از این گروه، شامل هفت دفتر در مناطق مختلف (موسسه «War on the Rocks»، ۱۵ ژوئیه ۲۰۲۴) است:

دفتر سرزمین مبارک: مسئول نظارت بر فعالیت‌های گروه در عراق و سوریه است؛

دفتر الصادق: افغانستان، پاکستان، ایران، هند و بقیه مناطق جنوب آسیا را پوشش می‌دهد؛

دفتر الکرار: سومالی، جمهوری دموکراتیک کنگو، موزامبیک و سایر بخش‌های شرق، مرکز و جنوب آفریقا را مدیریت می‌کند؛

دفتر الفرقان: بر حوزه دریاچه چاد و ساحل نظارت دارد؛

دفتر ام‌القری: بر یمن، عربستان سعودی و خلیج فارس نظارت می‌کند؛

دفتر ذوالنورین: بر مصر و سودان تمرکز دارد؛

دفتر الفاروق: ترکیه، گرجستان، قفقاز، روسیه و اروپا را سازماندهی می‌کند.

هر یک از رهبران استانی داعش گزارش خود را به رئیس دفتر مربوطه در «اداره کل استان‌ها» ارائه می‌دهد، سپس اطلاعات ارائه‌شده به کمیته ارائه شده و در نهایت به رهبر گروه منتقل می‌شود.

به‌نظر می‌رسد که داعش طی پنج سال گذشته خود را بازسازی کرده است، اما به شیوه‌ای پیچیده‌تر از قبل. نحوه بازسازی داعش با نحوه ظهور آن در بیش از یک دهه پیش در عراق و سوریه که تمرکز خود را در وهله اول بر کنترل ارضی آن کشورها قرار داده بود، متفاوت است. اکنون با گسترش در همه جهات و تقسیم جهان به استان‌ها، بدون توجه به کنترل جغرافیایی، بعد جهانی به خود گرفته است.

به‌ویژه با بازداشت هزاران نفر از اعضای داعش و نگاه‌داری هزاران نفر از خانواده‌های آن‌ها در اردوگاه‌ها، هشدارهایی درباره یک «بمب ساعتی فوری» در شمال شرق سوریه صادر شد. با وجود تمامی این نشانه‌ها و هشدارها، اما وقوع انفجار در مسکو و حمله مرگبار به پایگاه شهر کروکس در مارس ۲۰۲۴ یا انفجار در مراسم سالگرد کشته شدن قاسم سلیمانی فرمانده وقت سپاه قدس در کرمان، و اخیراً نیز حمله به اجتماع شیعیان در مراسم بزرگداشت عاشورا در مسقط عمان در اواسط ژوئیه ۲۰۲۴، غیرمنتظره و پیش‌بینی‌نشده بود. این نشان می‌دهد که تهدید داعش دیگر در سوریه و عراق متمرکز نیست، بلکه با تکیه بر مدیریت غیرمتمرکز به صورت افقی و عمودی در حال گسترش است.

همه این حملات پیچیده، علاوه بر «برنامه خنثی‌شده توسط آلمان در ژوئن ۲۰۲۴ در کلن با هدف حمله به مسابقات قهرمانی فوتبال اروپا، نمونه‌های قابل‌توجهی از این شبکه‌های جهانی به‌هم‌پیوسته هستند.» (مرکز اروپایی اطلاعات و مطالعات ضدتروریسم، ۱۰ ژوئن ۲۰۲۴)

تردیدی نیست که ترکیه یک محور اصلی در شبکه جهانی داعش است و حمایت‌های دریافتی این گروه از ترکیه نشان می‌دهد که اطلاعات آن (منظور سازمان اطلاعاتی ترکیه است؟) با «اداره کل استان‌ها» هماهنگ است. به نظر می‌رسد که این اداره به‌طور فزاینده‌ای به یک نهاد مهم در «خلافت» و ظاهراً اکنون به مرکزی برای اجرای عملیات تروریستی خارجی تبدیل شده است. این را حملات داعش در روسیه و اروپا فاش کرد، جایی که عوامل گروه از ترکیه به آن کشورها منتقل شده بودند.

یکی از عوامل مهمی که به نفع هسته‌های داعش است، اختلال ناشی از حملات مداوم ترکیه به شمال شرق سوریه است، از جمله ترور رهبران نظامی و امنیتی که نقش فعالی در مبارزه با این گروه داشتند و نیز تخریب زیرساخت‌ها و منابع حیاتی مهم در مناطق اداره خودگردان دموکراتیک شمال شرق سوریه. این امر موجب کاهش اثربخشی نیروهای سوریه دموکراتیک (SDF) در مبارزه با داعش به دلیل درگیر شدن در جبهه شمالی علیه ترکیه و گروه‌های هم‌پیمان این کشور، منحرف شدن توجه از فعالیت‌های داعش، افزایش امکان فعالیت‌های این گروه و تلاش برای قاچاق خانواده‌های بیش‌تر از کمپ الهول می‌شود. علاوه بر این، مناطق سوری تحت اشغال ترکیه به پناهگاه امنی برای رهبران و اعضای داعش تبدیل شده و آنان از این مناطق

فعالیت‌های هسته‌های گروه را در شمال شرق سوریه مدیریت می‌کنند. در حال حاضر، این گروه برای تأمین منابع مالی به شدت به عملیات قاچاق متکی است. «شبکه‌های قاچاق در مناطق تحت کنترل ترکیه در شمال سوریه وجود دارد. جناح «ابو ققاع» و دیگر گروه‌های وابسته به ترکیه با تسهیل قاچاق افراد به ترکیه، استفاده از منابع مالی حاصله برای تأمین مالی عملیات این گروه از طریق قاچاق مواد مخدر و آثار باستانی غارت شده سوریه، و ورود به بازار ارزهای دیجیتال به منظور یافتن راه‌های جدید برای این گروه جهت انتقال پول و پول شویی، از فعالیت‌های داعش حمایت می‌کنند. (مرکز اروپایی اطلاعات و مطالعات ضد تروریسم، ۴ فوریه ۲۰۲۲)

اردوگاه الهول، میزبان بازماندگان داعش در «روژآوا» (شمال شرق سوریه)

اردوگاه الهول

«اردوگاه الهول» (Al-Hawl refugee camp): یک اردوگاه پناهندگی در استان حسکه در شمال سوریه است که آوارگان و بستگان جنگجویان حکومت اسلامی عراق و شام (داعش) در آن نگهداری می‌شوند. اردوگاه الهول بزرگ‌ترین اردوگاه زنان، کودکان و مردان عضو داعش در سوریه و عراق به‌شمار می‌رود.

این اردوگاه چادری در حومه جنوبی شهر الهول در شمال سوریه، نزدیک مرز سوریه و عراق واقع شده است. نام الهول در عربی به معنی «باتلاق» است. اردوگاه الهول توسط نیروهای دموکراتیک سوریه کنترل می‌شود.

در درگیری‌های نیروهای کرد برای بازپس‌گیری آخرین منطقه تحت کنترل داعش، هزاران نفر از اعضای داعش از صحنه این درگیری فرار کردند. نیروهای دموکراتیک سوریه به دنبال این حملات، مردان عضو داعش را به مراکز بازداشت فرستاد و زنان و کودکان را به اردوگاه آوارگان الهول منتقل کرد. در آغاز سال ۲۰۱۹ جمعیت این اردوگاه ۱۰ هزار نفر بود که در آوریل ۲۰۱۹، جمعیت آن به ۷۴۰۰۰ نفر رسید. این افراد در ۱۳ هزار چادر زندگی می‌کنند و ۴۹ هزار نفر از این افراد را کودکان تشکیل می‌دهند.

مارک استون، گزارشگر اسکای نیوز، گفته است: این مکان بهترین جا برای تشکیل مجدد داعش است. خبرنگار اسکای نیوز در این اردوگاه با زنان و کودکانی از استرالیا، فنلاند، روسیه، بوسنی، فرانسه، چین و ازبکستان دیدار کرده است. به گفته نگهبانان این اردوگاه، ۱۰ هزار تن در بخش خارجی‌ها نگهداری می‌شوند. با این حال آمار دقیقی از آنان وجود ندارد.

هر از چند گاهی عملیات پاک‌سازی در این اردوگاه صورت می‌گیرد. یکی از عملیات پاک‌سازی اردوگاه الهول از اواخر ماه اوت ۲۰۲۲ آغاز شد. در پایان روز ۲۴م نیروهای امنیت داخلی مدیریت خودگردان (آسایش) اعلام کردند که ۲۲۶ تن از جمله ۳۶ تن را دستگیر کرده‌اند که مظنون به همکاری با هسته‌های دولت اسلامی (داعش) هستند. بر این اساس در این دور از عملیات‌ها ۳ قبضه اسلحه ak-47، یک قبضه آرپی‌جی، دو قبضه سلاح کمری، ۲۵ عدد نارنجک، ۲۵ کیلوگرم مواد منفجره، ۱۱ عدد صدافخه‌کن اسلحه، ۳۸۸ عدد گلوله و ۱۰ خشاب اسلحه کشف و ضبط شد و همچنین اعلام شد که مواردی از کشف دستگاه‌های ارتباطی و لباس نظامی ارتش ترکیه نیز در کمپ الهول اتفاق افتاده است.

نیروهای مدافع زنان (ی.پ.ژ) نیز اعلام کردند که ۲ زن ایزدی را در داخل اردوگاه پیدا کرده و ۴ زن را نیز که با زنجیر بسته شده و آثار شکنجه بر روی بدن‌شان مشخص بوده از دست تندروها نجات داده‌اند. همچنین اعلام شد که ورود اسلحه و پول به کمپ و قاچاق زنان به خارج از آن با هم‌دستی برخی از کارمندان موسساتی اتفاق می‌افتاده است که در داخل اردوگاه الهول فعالیت می‌کرده‌اند و از «موسسه بهار» به‌عنوان یکی از این مؤسسات نام برده شد که نقشی مهم از هم‌دستی با نیروهای داعش داشته است.

در ادامه عملیات پاک‌سازی اردوگاه الهول نیروهای امنیتی مدیریت خودگردان (آسایش) در روز ۱۴ نوامبر، اجساد دو دختر بچه ۱۳ و ۱۰ ساله اهل مصر را که سر آن‌ها از تن جدا شده بود، در بخش پناهندگان اردوگاه هول در شرق حسکه پیدا کردند. این دو کودک به دستور دادگاه شرعی داعش در سالن اردوگاه کشته شده بودند.

ماهنامه بای‌لاین تایمز، در گزارشی در ۱۵ دسامبر ۲۰۲۲ از حمله پهلپادی ترکیه به کمپ الهول در شب ۲۳ نوامبر خبر داد که طی آن ۹ تن از محافظان این کمپ که وابسته به نیروهای آسایش اداره خودمختار شمال و شرق سوریه بوده‌اند کشته شده‌اند. این نشریه به نقل از یکی از مسئولان اردوگاه، نوشته

که حمله ترکیه عامدانه بوده و بمب‌ها نه روی اردوگاه، بلکه بر روی مقر نیروهای محافظ اردوگاه ریخته شده‌اند. پس از این حمله تعدادی از داعشی‌های درون اردوگاه امکان فرار پیدا کرده‌اند، اما مسئولان اردوگاه توانسته‌اند دوباره همه آن‌ها را دستگیر کنند.

چگونه آمریکا، اروپا، ترکیه و ... از جولانی تروریست یک «قهرمان آزادی خواه» می‌سازند؟!

نام واقعی: احمد حسین الشراع

لقب: محمد الجولانی (برگرفته از نام منطقه جد او یعنی جولان سوریه)

متولد: ۱۹۸۲ در ریاض عربستان

سال ۲۰۰۳ به القاعده پیوست

سال ۲۰۰۶ به لبنان رفت و مسئول آموزش گروه جنرال‌شام شد

سال ۲۰۱۰ در زندان آمریکایی‌ها بوکا در عراق بود و آموزش‌های نظامی دید

در سال ۲۰۱۱ نماینده ابوبکر بغدادی در سوریه شد و دولت اسلامی شام را راهبری می‌کرد

سال ۲۰۱۳ از داعش اعلام برائت و با القاعده بیعت کرد

جولانی فرزند معنوی مکتب ابو القعقاع السوری مفتی سلفی این کشور است

تشکیل جبهه النصره:

اوت سال ۲۰۱۱ جبهه النصره شاخه داعش در شام تشکیل شد

۱۰ دسامبر سال ۲۰۱۲ آمریکا گروه جبهه النصره را جز لیست تروریستی قرار داد

جنایت‌های جبهه النصره:

بمب گذاری در دمشق و کشته و زخمی شدن ۲۰۰ غیرنظامی

اعدام ۱۳ نفر در دیرالزور و دفن دسته جمعی آن‌ها

حمله به تلویزیون سوریه در شهر دروشه و کشته خبرنگاران و نگهبانان

انفجار تروریستی در میدان سعدالله جابری حلب و کشته شدن ۱۰۰ غیرنظامی

اعدام و سربریدن ۲۸ سرباز سوری در سراقب ادلب

حمله انتحاری در منطقه المزه دمشق و کشته شدن بسیاری از مردم

سربریدن کشیش فرانسوا مراد در ژوئن سال ۲۰۱۳

ربودن ۱۳ راهبه مسیحی از کلیسای در معلولا سوریه

ربودن ۴۵ صلح بان سازمان ملل در منطقه جولان توسط جولانی

سلاخی ۲۰ دروزی در منطقه ادلب توسط نیروهای جبهه النصره

ربودن سربازان لبنانی در منطقه عرسال و معامله با لبنان

سربریدن نیروهای ارتش آزاد مخالف جبهه النصره

تشکیل احرار الشام

جولانی به همراه حسان عبوده در سال ۲۰۱۳ احرارالشام را تشکیل دادند

این گروه توسط گروهی از نیروهای سلفی به نام‌های حسان عبود، هاشم الشیخ، ابویحیی الحموی و جولانی تشکیل شد

بعدها این گروه با گروه‌های تروریستی و سلفی دیگر ادغام شده و جبهه اسلامی سوریه را به وجود آوردند

هیات تحریر الشام

تشکیل در ژانویه سال ۲۰۱۷

از سال ۲۰۱۷ بر مناطقی از ادلب حکومت می‌کنند

افراد سلفی تندروی مانند؛ عبدالرحیم عطوان، ابوعیزان، ابوعبیده الشامی و ابوعبارہ الشامی، عبدالله المحسینی، عبدالرزاق المهدی موسس این گروه بودند

آمریکا از ابتدا این گروه را جزو لیست تروریستی اعلام کرد و در سال‌های قبل ابواسلام المصری یکی از رهبران آن را ترور کرد

بمب‌گذاری در منطقه نظامی حمص و حمله انتحاری در این منطقه

بمب‌گذاری در منطقه دمشق قدیم که باعث کشته شدن ۷۹ غیرنظامی شد

نتایج یک نظرسنجی جالب

مرکز تحقیقات دانشگاه لارنس بین ۱۰ ژوئیه تا ۲۸ ژوئیه ۲۰۱۷ یک نظرسنجی بین ۴۸۵۸ ساکن سوریه انجام داد.

نتایج نشان داد که ۷۷ درصد از افراد مورد بررسی با ایدئولوژی هیات تحریر الشام و سایر گروه‌های سلفی متمرکز موافق نیستند. در ادلب نیز ۷۳ درصد از

آن‌ها نظارت آن‌ها بر شوراهای محلی در ادلب را رد کردند.

جنایت‌های تحریرالشام در زندان‌ها

دیده‌بان حقوق بشر سوریه لیستی از جنایت‌های دستگاه شرعی تحریرالشام منتشر کرد که جالب است ۴۶ مرکز دائمی که ۲۲ مرکز آن شکنجه است ۵۰۵ غیرنظامی از جمله ۷۱ کودک و ۷۷ زن و ۲۸ نفر به دلیل شکنجه توسط کمیسیون کشته شدند ۲۳۲۷ نفر، از جمله ۴۳ کودک و ۴۴ زن، هم‌چنان به‌طور خودسرانه در زندان‌های این اداره بازداشت یا ناپدید می‌شوند کشته ۲۵ دروزی توسط تحریرالشام در روستای قلب لوزه ادلب ربایش خبرنگار آمریکایی به نام بلال عبدالکریم

تحریر الشام تروریست یا مبارز؟

هیئت تحریر شام از سوی چندین کشور غربی و هم‌چنین شورای امنیت سازمان ملل متحد به‌عنوان یک سازمان تروریستی شناخته شده است آمریکا از ۱۱ مارس ۲۰۱۷ این گروه را در لیست تروریستی قرار داد نکته جالب آن است که ترکیه در سال ۱۳۹۷ این گروه را در لیست تروریستی قرار داد! کمیته تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد، الجولانی را در فهرست «تروریست‌های ممنوعه» قرار داده است آمریکا این سازمان را مسئول قتل عام ۲۰ سوری در روستای دروزی قلب لوزا در شمال کشور در ژوئن ۲۰۱۵ دانسته است حتی آمریکا در سال ۲۰۱۷ بر سر یافتن مرده یا زنده جولانی ۱۰ میلیون دلار جایزه تعیین کرده بود

بازگشت از جنایت؟!

چند روز بعد از حمله تحریرالشام به حلب جولانی پیامی برای شیعیان و مسیحی‌ها سوریه اعلام کرد جولانی با خبرنگار سی‌ان‌ان گفت‌وگویی انجام داد او در چرخشی ۳۶۰ درجه اعلام کرد که تمام اقلیت‌ها در سوریه در امان هستند!

حمایت اردوغان از گروه تروریستی:

رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه روز جمعه در خصوص تحولات سوریه موضع‌گیری کرد و به‌صورت رسمی و علنی به حمایت از تروریست‌های مهاجم پرداخت و گفت: ادلب، حماه، حمص و هدف طبیعتاً دمشق است مخالفان (تروریست‌ها) به راه خود ادامه می‌دهند و آرزو داریم که این مسیر بدون بلا و آسیب جدی ادامه پیدا کند اردوغان در سخنرانی خود، به‌صورت غیرمستقیم از چشم طمع داشتش به خاک سوریه نیز پرده برداشت و اوضاع این روزهای سوریه را نتیجه پاسخ رد بشار اسد، رئیس‌جمهور سوریه به خود دانست؛ اردوغان در این خصوص گفت: به اسد پیام دیدار دادیم و گفتیم بیا آینده سوریه را با هم مشخص کنیم اما نتوانستیم پاسخ مثبتی بگیریم

ابومحمد الجولانی

چه گروه‌هایی در تشکیل هیات تحریر الشام نقش داشتند؟

هیات تحریر الشام در واقع یک ائتلاف از چندین گروه تروریستی مختلف است. برخی از مهم‌ترین گروه‌هایی که در تشکیل هیئت تحریر الشام نقش داشتند عبارتند از:

- جبهه النصره (سابق):** همان‌طور که گفته شد، جبهه النصره که خود شاخه‌ای از القاعده بود، بخش اصلی این ائتلاف را تشکیل می‌دهد.
- احرار الشام:** یکی از گروه‌های جهادی بزرگ در سوریه که در سال ۲۰۱۲ تأسیس شد و بعدها به دلیل اختلافات داخلی از هیات تحریر الشام جدا شد.
- جیش الاسلام:** یکی از گروه‌های مسلح سوری که در ابتدا در نبردهای دمشق فعال بود و بعدتر به هیئت تحریر الشام پیوست.
- نورالدین زنکی:** گروهی که در شمال سوریه فعالیت داشت و برای مدتی در هیئت تحریر الشام حضور داشت.

این ائتلاف به‌ویژه در مناطق شمال غرب سوریه، شامل استان‌هایی مانند ادلب، حلب و حماه، حضور داشته و تلاش کرده است که یک جبهه متحد علیه دولت بشار اسد تشکیل دهد.

ادامه حملات ترکیه و گروه‌های تروریستی به روژاوا

از زمان به قدرت رسیدن هیات تحریر الشام به فرماندهی محمد جولانی به قدرت دمشق، گروه‌های جهادی تحت حمایت ترکیه و هم‌چنین نیروی هوایی و موشکی ترکیه، مردم کرد را به‌صورت سیستماتیک هدف قرار می‌دهند، اما مقاومت زنان و مردان آزادی‌خواه و نیروهای مدافع خلق روژاوا با غلبه بر این حملات، یک جنبش آزادی سیاسی اجتماعی راه انداخته‌اند.

حملات دولت ترکیه به روژاوا و هدف قرار دادن زیرساخت‌های استراتژیک منطقه، با هدف دشوار کردن شرایط زندگی و کوچاندن مردم از کردستان انجام می‌شود. در این راستا، سد تشرین که برای انرژی حیاتی است نیز هدف قرار می‌گیرد. در سیزده سال گذشته و از آغاز جنگ داخلی سوریه، گروه‌های جهادی رادیکال مورد حمایت ترکیه، به‌ویژه علیه کردها مورد استفاده قرار گرفته‌اند.

در این میان، نقش پیشرو زنان در انقلاب روژاوا نه تنها در زمینه نظامی، بلکه در زمینه تحول سیاسی، اجتماعی و فرهنگی نیز تاثیرگذار و تحسین‌برانگیز بوده است. گروه‌های جهادی و ترکیه، مبارزه و اراده فعال زنان در روژاوا و در جبهه‌های مقاومت را نمی‌توانند تحمل کنند و به همین دلیل، بی‌وقفه به آن‌ها حمله می‌کنند. این گروه‌ها بخشی از ساختارهای گروه‌های مسلحی هستند که مسئول قتل عام هورین خلف و صدها زن کرد هستند. هم‌چنین، حضور چنین نیروها و عناصری در نهادهای سیاسی که آینده سوریه را تعیین می‌کنند، خطر بزرگی ایجاد می‌کند.

اساساً انقلاب روژاوا به پیشاهنگی زنان شکل گرفته است، آن‌ها برای بی‌ثبات روژاوا و منطقه، فشار آگاهانه‌ای متحمل شده‌اند. حملات علیه غیرنظامیان، هدف قرار دادن سیستماتیک زنان و تلاش برای سرکوب مقاومت در روژاوا، بخشی از یک استراتژی برای شکل‌دهی روژاوا و آینده سوریه است. البته ناگفته نماند که بار تمام جنگ‌های جهان بر دوش زنان است در حالی که زنان هیچ‌گاه طرفدار جنگ نبوده‌اند، اما همواره قربانی جنگ بوده‌اند. در سوریه نیز زنان به دلیل جنگ داخلی، تاوان‌های سنگینی پرداخته‌اند.

دولت فاشیست ترکیه، که شکست نیروهای تحت امر خودش را محتمل می‌داند، مستقیماً با ارتش و هواییم‌ها و پهبادهای جنگی خود به روژاوا حمله می‌کند و زیرساخت این منطقه را نابود می‌کند.

مقاومت زنان روژاوا، به الگو و منبع الهام برای کل منطقه تبدیل شده است و زنان با وجود تحمل درد و رنج، اما سربلندانه را مقاومت را انتخاب کرده‌اند. در برابر وحشی‌هایی که از نقاط مختلف جهان برای پول جمع می‌جنگند، اما زنان برای آزادی جنگیده‌اند. مردم کرد، عرب، ارمنی، آشوری، ترکمن، مسلمان، مسیحی، ایزدی، سنی و علوی که از همه خلق‌ها و باورهای مختلف در روژاوا زندگی می‌کنند، توانسته‌اند با یکدیگر یک اداره و مدیریت دموکراتیک و سازمان‌دهی اجتماعی مشترک ایجاد کنند. آن‌ها اختلافات اثنیکی و مذهبی خود را کنار گذاشتند و از شها و روستاها و نانه‌های خود که با هم در آن زندگی می‌کردند، دفاع کردند. در سرزمینی که ارتش آن فروپاشید و رئیس‌جمهور آن فرار کرد، اما آن‌ها همچنان در برابر گروه‌های مسلح وحشی و دولت ترکیه و اکنون سوریه به رهبری الجولانی مقاومت می‌کنند و با چنگ و دندان از دستاوردهای دموکراتیک سیاسی، اجتماعی و انسانی خود دفاع می‌کنند. و با وجود تمام کمبودها و بی‌امکانی‌ها و سختی‌ها، همچنان به مبارزه آزادی‌خواهانه و برابری طلبانه خود ادامه می‌دهند.

در عفین که سال ۲۰۱۸ از سوی دولت ترکیه اشغال شد، خلق کرد وادار به ترک خانه‌هایشان شدند. آمار خلق کرد از ۹۰ درصد به ۲۵ درصد کاهش یافت، منازل آنان مصادره شده و اعراب سنی و ترکمن و گروه‌های تبه‌کار، به جای کردها در این شهر اسکان داده شدند. املاک و دارایی‌های آنان به شیوه‌ای سیستماتیک غارت شده، تابلوهای مغازه‌ها و اسامی خیابان‌ها ترکی شده، نظام پستی و پول نیز به لیر ترکیه تغییر یافته و زبان آموزشی نیز از کردی به ترکی تبدیل شد. زمین‌های کشاورزی و محل کار مصادره شد، صنایع زیتون به کنترل ترکیه درآمده و زیتون به‌عنوان محصول ترکیه بسته‌بندی شده و به فروش می‌رسد.

خودمدیریتی دموکراتیک شمال و شرق سوریه که در سال ۲۰۱۴ ایجاد شده است، مدلی است بر مبنای دموکراسی مستقیم، عدالت اجتماعی، همبستگی اثنیکی، برابری جنسیتی و مبادی صلح و زندگی مسالمت‌آمیز. ترکیه در صدد نابودی این خودمدیریتی است. هم‌چنین اکثر گروه‌های مسلح تحت حمایت ترکیه، وابسته به داعش و یا به اعمار آن هستند.

نتیجه‌گیری

مظلوم عبیدی، فرمانده قسد، نگرانی خود را از احیای داعش به دلیل خلا قدرت در سوریه و ادامه درگیری‌ها ابراز کرده است. حملات ترکیه و نیروهای وابسته به آن به روژاوا، باعث شده است که سازمان‌ها و نیروهای تحت رهبری کردها نتوانند حملات و یورش‌های خود را علیه هسته‌های پراکنده و نهفته این گروه افراطی سازماندهی کند.

طبیعتاً داعش و گروه‌های مشابه، با استفاده از شکاف‌های موجود در ساختارهای سیاسی و اجتماعی منطقه، می‌توانند به سرعت رشد کنند و بار دیگر به تهدیدی جدی برای امنیت بین‌المللی تبدیل شوند. این موضوع در حالی است که تحولات اخیر در خاورمیانه، از جمله تشدید اختلافات مذهبی و اثنیکی، گسترش نفوذ قدرت‌های خارجی و ضعف دولت‌ها، شرایط مناسبی را برای بازسازی و گسترش فعالیت‌های تروریستی این گروه‌ها فراهم آورده است. از

این‌رو، تحلیل دقیق و جامع این پدیده نه تنها برای درک بهتر دینامیک‌های جدید قدرت در منطقه ضروری است، بلکه به تدوین سیاست‌های کارآمدتر برای مقابله با تهدیدات پیش رو کمک می‌کند.

داعش که به کمپین نظامی برای سرنگونی اسد کمک نکرد و از زمان از دست دادن سرزمین‌هایی که در سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ در عراق و سوریه در سایه فعالیت کرده است، پس از خروج اسد از دمشق فعال‌تر شده است.

الشرع اعلام کرد که همه گروه‌های مسلح مخالف که شامل شبه‌نظامیان کردی و دروزی می‌شود، منحل خواهند شد و جنگ‌جویان تحت نظارت وزارت دفاع قرار خواهند گرفت.

فرمانده سابق هیات تحریرالشام و اکنون رییس جمهور منصب گروه‌های مذهبی، از رئیس‌جمهور ترکیه برای سفر به سوریه در اسرع وقت دعوت کرد. در واقع می‌توان گفت که دمشق نگران فعالیت‌های محتمل سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی آنکارا علیه الجولانی است؛ چراکه حکام جدید سوریه تمایلی به درگیری به‌خاطر ترکیه با کردهای روژآوا ندارند.

آن‌چه که گفته شد آینده سوریه و نیروهای درگیر در تغییر و تحولات آن، چندان روشن نیست به خصوص سرکوب خودگردانی دموکراتیک کردستان سوریه (روژآوا)، سبب خواهد شد که نه تنها سیاست‌های گروه تروریستی هیات تحریر الشام به رهبری الجولانی در سوریه مستقر شود، بلکه داعش این هیولای اسلامی نیز جان تازه‌ای خواهد گرفت و کابوس بزرگ‌تر از گذشته، در منطقه ایجاد خواهد کرد.

بی‌تردید، تنها راه‌حل سیاسی و انسانی کنونی و ضروری جامعه سوریه، گسترش و تسری اهداف و سیاست‌های جاری روژآوا به سراسر جامعه سوریه است! شنبه بهمن بیستم ۱۴۰۳ - هشتم فوریه ۲۰۲۵

ضمیمه:

گفت‌وگوی بهرام رحمانی با رفقا صالح مسلم و سینم محمد - تاریخ گفت‌وگو: یکشنبه ۲۳ فوریه ۲۰۱۴

<https://eshtrak.wordpress.com/2014/03/02/%DA%AF%D9%81%D8%AA%DA%AF%D9%88%DB%8C-%D8%A8%D9%87%D8%B1%D8%A7%D9%85-%D8%B1%D8%AD%D9%85%D8%A7%D9%86%DB%8C-%D8%A8%D8%A7-%D8%B5%D8%A7%D9%84%D8%AD-%D9%85%D8%B3%D9%84%D9%85-%D9%88-%D8%B3%DB%8C%D9%86%D9%85>